

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής

**Επιστημονική έρευνα για τη χρήση
εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες
εξαρτητικές συμπεριφορές στους
μαθητές Λυκείου του Ν. Πέλλας – Έρευνα
ESPAD 2015**

Έκθεση αποτελεσμάτων προς το Κέντρο
Πρόληψης Ν. Πέλλας «Όραμα»

Αθήνα, Ιούλιος 2015

Χρηματοδότηση έρευνας:

Κέντρο Πρόληψης Ν. Πέλλας «Όραμα»

Υλοποίηση:

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής σε συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης Ν. Πέλλας «Όραμα»

Επιστημονικά Υπεύθυνη έρευνας:

Άννα Κοκκέβη, Ομότιμη Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ)

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΙΨΥ)

Συνεργάτες:

Τ. Φωτίου, Ε. Καναβού, Μ. Σταύρου

Εποπτεία δειγματοληψίας & ανάλυσης:

Clive Richardson, Καθηγητής

Για αναφορά:

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. Επιστημονική έρευνα για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές στους μαθητές Λυκείου του Ν. Πέλλας – Έρευνα ESPAD 2015. Έκθεση αποτελεσμάτων προς Κέντρο Πρόληψης Ν. Πέλλας «Όραμα». Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. Αθήνα, Ιούλιος 2015.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα:

- Τον επιστημονικά υπεύθυνο του Κέντρου Πρόληψης Ν. Πέλλας «ΟΡΑΜΑ» κύριο Λ. Σιάντση και τα στελέχη του Κέντρου
- Τον Αντιπεριφερειάρχη Πέλλας και Πρόεδρο του ΔΣ του Κέντρου Πρόληψης Ν. Πέλλας «ΟΡΑΜΑ», κύριο Θ. Θεοδωρίδη

Επιπλέον ευχαριστούμε:

- τον ΟΚΑΝΑ για την υποστήριξη του στην υλοποίηση της έρευνας ESPAD
- το Υπουργείο Παιδείας και, ιδιαίτερα, την κυρία Α. Πασχαλίδου,
- τη Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Πέλλας
- τους Διευθυντές και τις Διευθύντριες των σχολικών μονάδων του Ν. Πέλλας που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και το εκπαιδευτικό προσωπικό για τη συνεργασία τους
- τους γονείς των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα
- τους μαθητές για τη συμμετοχή τους και το ενδιαφέρον που έδειξαν για την έρευνα

Περιεχόμενα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	9
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
1.1. Ιστορικό της έρευνας	11
1.2. Σκοπός και συμβολή της έρευνας	11
1.3. Η έρευνα στο Ν. Πέλλας 2015	12
1.3.1. Οργάνωση, συντονισμός και υλοποίηση της έρευνας.....	12
1.3.2. Έγκριση του Υπουργείου Παιδείας.....	12
1.3.3. Πληθυσμός-στόχος.....	12
1.3.4. Δειγματοληπτικό πλαίσιο	12
1.3.5. Εκπαιδεύσεις ερευνητών.....	13
1.3.6. Ενημερώσεις Διευθύνσεων και σχολείων.....	13
1.3.7. Δεοντολογία και διασφάλιση της ανωνυμίας.....	13
1.3.8. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας.....	14
1.3.9. Χορήγηση ερωτηματολογίων.....	14
1.3.10. Έλεγχοι και κωδικογράφηση ερωτηματολογίων	14
1.3.11. Δημιουργία βάσης δεδομένων	15
1.4. Περιεχόμενα της Έκθεσης.....	15
2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	15
2.1. Σχολικές μονάδες και τμήματα	15
2.2. Μαθητές.....	15
2.3. Διάρκεια συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων.....	15
2.4. Συνεργασία μαθητών.....	16
2.5. Τελικό δείγμα	16
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	19
3.1. ΚΑΠΝΙΣΜΑ.....	19
3.1.1. «Ευκολία» πρόσβασης σε τσιγάρα	19
3.1.2. Αντιληπτοί κίνδυνοι από το κάπνισμα	20
3.1.3. Κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή.....	20
3.1.4. Πρόσφατο κάπνισμα (κάπνισμα κατά τις 30 τελευταίες ημέρες).....	21
3.1.5. Καθημερινό κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 1 τσιγάρο την ημέρα)	21
3.1.6. «Βαρύ» κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 11 τσιγάρων την ημέρα).....	22
3.1.7. Ηλεκτρονικό τσιγάρο	22
3.1.8. Πρώτο τσιγάρο σε ηλικία ≤ 13 ετών.....	23
3.1.9. Συνοπτική αποτίμηση για το κάπνισμα.....	23
3.2. ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ	25
3.2.1. Αντιλήψεις για τα οινόπνευματώδη.....	25
«Ευκολία» πρόσβασης σε οινόπνευματώδη	25
«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά.....	26
«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά.....	26
«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς ≥ 5 ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο	26
3.2.2. Κατανάλωση οινόπνευματωδών ποτών	27
Πρόσφατη κατανάλωση.....	27
Είδη ποτών	28
3.2.3. Υπερβολική κατανάλωση οινόπνευματωδών ποτών.....	29
Υπερβολική κατανάλωση ≥ 1 φορά τον τελευταίο μήνα.....	29
Υπερβολική κατανάλωση ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα.....	29
3.2.4. Μέθη.....	30
Μέθη την τελευταία ημέρα κατανάλωσης οινόπνευματωδών	30
Μέθη τους τελευταίους 12 μήνες.....	30
3.2.5. Συμπεριφορές υψηλού κινδύνου λόγω αλκοόλ	31
3.2.6. Πρόσωπα στο περιβάλλον των εφήβων που πίνουν υπερβολικά.....	32
3.2.7. Κατανάλωση οινόπνευματωδών ποτών σε χώρους διασκέδασης.....	32
3.2.8. Συνοπτική αποτίμηση για τα οινόπνευματώδη ποτά	33

3.3.	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΠΟΤΑ & ΚΑΦΕΣ.....	35
3.3.1.	Ενεργειακά ποτά.....	35
3.3.2.	Καφές.....	35
3.4.	ΑΛΛΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ.....	37
3.4.1.	«Ευκολία» πρόσβασης σε άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες.....	37
3.4.2.	Αντιληπτοί κίνδυνοι από τη χρήση κάνναβης.....	38
3.4.3.	Χρήση κάποιας παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή.....	39
3.4.4.	Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή.....	40
3.4.5.	Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες.....	40
3.4.6.	Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τις τελευταίες 30 ημέρες.....	41
3.4.7.	Επανάληψη της χρήσης κάνναβης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή.....	41
3.4.8.	Χρήση άλλων ψυχότροπων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή.....	42
3.4.1.	Συνοπτική αποτίμηση για τη χρήση άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών.....	42
3.5.	ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ.....	45
3.5.1.	Καθημερινή χρήση του διαδικτύου.....	45
3.5.2.	Παραμονή στο διαδίκτυο.....	45
3.5.3.	Λόγοι χρήσης του διαδικτύου.....	47
3.5.4.	Παθολογική χρήση του διαδικτύου.....	48
3.5.5.	Προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.....	50
3.5.6.	Προσκόλληση στα ηλεκτρονικά παιχνίδια.....	51
3.5.1.	Συνοπτική αποτίμηση για τη χρήση του διαδικτύου.....	52
3.6.	ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	55
3.6.1.	Ενασχόληση με το στοιχηματισμό.....	55
	Συχνότητα ενασχόλησης με το στοιχηματισμό.....	55
	Βαρύτητα ενασχόλησης με το στοιχηματισμό.....	55
3.6.2.	Τρόποι στοιχηματισμού.....	56
3.6.3.	Πιθανή εξάρτηση από το στοιχηματισμό.....	56
3.6.4.	Συνοπτική αποτίμηση για το στοιχηματισμό.....	57
4.	ΣΥΝΟΨΗ.....	59
4.1.1.	Κάπνισμα.....	59
4.1.2.	Οινοπνευματώδη.....	59
4.1.3.	Άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες.....	60
4.1.4.	Διαδίκτυο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ηλεκτρονικά παιχνίδια.....	60
4.1.5.	Στοιχηματισμός.....	61
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	63
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Συμπεριφορές που παρουσιάστηκαν στην παρούσα έκθεση, στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικία και έτος έρευνας.....	65
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Κατανομές συχνοτήτων, στο σύνολο και ανά φύλο και ηλικία.....	67

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1. Τα χαρακτηριστικά του δείγματος.....	16
Πίνακας 2. Τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά του τελικού δείγματος.....	17
Γράφημα 1. Θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στα τσιγάρα (%).....	19
Γράφημα 2. Θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα (%).....	20
Γράφημα 3. Έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (%).....	20
Γράφημα 4. Έχουν καπνίσει έστω και μία φορά κατά τις 30 τελευταίες ημέρες (%).....	21
Γράφημα 5. Καπνίζουν καθημερινά (%).....	21
Γράφημα 6. Καπνίζουν τουλάχιστον 11 τσιγάρα καθημερινά (%).....	22
Γράφημα 7. Έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό τσιγάρο (%).....	22
Γράφημα 8. Έχουν καπνίσει σε ηλικία ≤ 13 ετών (% , επί των καπνιζόντων).....	23
Γράφημα 9. Συνοπτική αποτίμηση για το κάπνισμα (%).....	24
Γράφημα 10. «Εύκολη» η πρόσβαση σε οιοπνευματώδη, ανά είδος ποτού (%).....	25
Γράφημα 11. «Ακίνδυνο» να πίνουν ≥ 5 ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο (%).....	26
Γράφημα 12. Έχουν πει οιοπνευματώδη ποτά ≥ 1 φορά τον τελευταίο μήνα (%).....	27
Γράφημα 13. Κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα (%).....	27
Γράφημα 14. Έχουν πει οιοπνευματώδη ποτά τον τελευταίο μήνα, ανά είδος ποτού και φύλο (%).....	28
Γράφημα 15. Έχουν πει ≥ 5 ποτά στη σειρά ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα (%).....	29
Γράφημα 16. Μέθυσαν την τελευταία ημέρα που κατανάλωσαν οιοπνευματώδη (%).....	30
Γράφημα 17. Μέθυσαν ≥ 3 φορές τον τελευταίο χρόνο (%).....	31
Γράφημα 18. Συμπεριφορές υψηλού κινδύνου λόγω αλκοόλ τον τελευταίο χρόνο, ανά φύλο (%).....	32
Γράφημα 19. Έχουν πει ποτά σε χώρους διασκέδασης ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα (%).....	33
Γράφημα 20. Συνοπτική αποτίμηση για τα οιοπνευματώδη ποτά (%).....	34
Γράφημα 21. Έχουν καταναλώσει ενεργειακό ποτό τουλάχιστον 3 φορές πρόσφατα (%).....	35
Γράφημα 22. Πίνουν καφέ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά (%).....	35
Γράφημα 23. Θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε άλλες ουσίες (%).....	37
Γράφημα 24. Θεωρούν ακίνδυνη τη χρήση κάνναβης (%).....	38
Γράφημα 25. Θεωρούν ακίνδυνη τη χρήση κάνναβης, διαχρονικά (%).....	38
Γράφημα 26. Έχουν κάνει χρήση οποιασδήποτε παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή (%).....	39
Γράφημα 27. Χρήση παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή, ανά ουσία (%).....	39
Γράφημα 28. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή (%).....	40
Γράφημα 29. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες (%).....	40
Γράφημα 30. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τις τελευταίες 30 ημέρες (%).....	41
Γράφημα 31. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή (επανάληψη της χρήσης) (%).....	41
Γράφημα 32. Έχουν κάνει χρήση άλλων ψυχότροπων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή, ανά ουσία (%).....	42
Γράφημα 33. Είναι στο διαδίκτυο καθημερινά (%).....	45
Γράφημα 34. Είναι στο διαδίκτυο ≥ 4 ώρες καθημερινά Δευτέρα – Πέμπτη (%).....	46
Γράφημα 35. Είναι στο διαδίκτυο ≥ 6 ώρες καθημερινά Παρασκευή – Κυριακή (%).....	46
Γράφημα 36. Μέσος όρος ημερών και ωρών ενασχόλησης με το διαδίκτυο, ανά τύπο ενασχόλησης.....	47
Γράφημα 37. Κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου (%).....	48
Γράφημα 38. Υψηλά στην κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου (%).....	49
Γράφημα 39. Κλίμακα προσκόλλησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (%).....	50
Γράφημα 40. Υψηλά στην κλίμακα προσκόλλησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (%).....	51
Γράφημα 41. Κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (%).....	51
Γράφημα 42. Υψηλά στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (%).....	52
Γράφημα 43. Έχουν στοιχηματίσει ≥ 2 φορές το μήνα, τους τελευταίους 12 μήνες (%).....	55
Γράφημα 44. Τρόπος στοιχηματισμού και είδος παιχνιδιού (%).....	56
Γράφημα 45. (α) Σε κίνδυνο και (β) ήδη με προβληματική ενασχόληση με τον στοιχηματισμό (%).....	57
Γράφημα 46. Συνοπτική αποτίμηση για το στοιχηματισμό (%).....	58

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Ιστορικό της έρευνας

Η «Επιστημονική έρευνα για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές στους μαθητές Λυκείου του Ν. Πέλλας» εντάσσεται στην «Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών» που υλοποιείται στην Ελλάδα ανά τετραετία ήδη από το 1984, αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών και ακολούθως το ΕΠΪΨΥ.

Οι πρώτες έρευνες οργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν ακολουθώντας ειδική μεθοδολογία στα πρότυπα συστάσεων από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και τα Ηνωμένα Έθνη, η οποία ακολουθείται έως σήμερα.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, η «Πανελλήνια έρευνα στο μαθητικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών» αποτελεί το ελληνικό σκέλος του διεθνώς αναγνωρισμένου Πανευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs). Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ESPAD υλοποιείται από το 1993, ανά τέσσερα χρόνια, σε μαθητές ηλικίας 16 ετών. Στην τελευταία, πιο πρόσφατη έρευνα ESPAD το 2015 συμμετείχαν 39 ευρωπαϊκές χώρες.

1.2. Σκοπός και συμβολή της έρευνας

Η έρευνα εξετάζει:

- την έκταση και τα χαρακτηριστικά της χρήσης νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών (καπνός, οινόπνευματώδη, ναρκωτικά, ψυχοδραστικά φάρμακα) στο μαθητικό πληθυσμό, καθώς και τις αντιλήψεις των μαθητών απέναντι στη χρήση ουσιών
- την έκταση και τα χαρακτηριστικά άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως της παθολογικής ενασχόλησης με το διαδίκτυο και του στοιχηματισμού
- τους παράγοντες (προστατευτικούς, κινδύνου) που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών και την υιοθέτηση άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών
- τις διαχρονικές μεταβολές μέσω της επανάληψης της έρευνας ανά τετραετία
- τα χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής των εφήβων όπως οι οικογενειακές και φιλικές σχέσεις, το σχολικό περιβάλλον, ο ελεύθερος χρόνος, κτλ.
- τη σύγκριση της κατάστασης στον Νομό με το σύνολο της χώρας

Τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα βοηθούν στον εντοπισμό των συμπεριφορών εκείνων που απαιτούν διορθωτικές παρεμβάσεις και των σημείων στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθούν τα προγράμματα πρόληψης και θεραπείας. Ως εκ τούτου, παρέχει σημαντικά στοιχεία για το σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων χρήσης και εξάρτησης στους εφήβους καθώς και της αξιολόγησής τους, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας συμβάλλουν, τέλος, στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση όσων ασχολούνται στον τομέα της προαγωγής της υγείας των εφήβων-μαθητών όπως των

επαγγελματιών πρόληψης, των εκπαιδευτικών, των κοινωνικών επιστημόνων και ερευνητών, των αρμοδίων για τη χάραξη στρατηγικής σε θέματα υγείας και εκπαίδευσης κτλ.

1.3. Η έρευνα στο Ν. Πέλλας 2015

1.3.1. Οργάνωση, συντονισμός και υλοποίηση της έρευνας

Η οργάνωση και ο συντονισμός της έρευνας έγινε από την ερευνητική ομάδα του ΕΠΪΨΥ. Την κατά τόπους υλοποίηση της έρευνας ανέλαβε την άνοιξη του 2015 το Κέντρο Πρόληψης του Ν. Πέλλας «Όραμα» σε συνεργασία με το ΕΠΪΨΥ. Ο επιστημονικά υπεύθυνος του Κέντρου είχε την ευθύνη της υλοποίησης, ενώ στη συλλογή των στοιχείων συμμετείχαν στελέχη του Κέντρου.

1.3.2. Έγκριση του Υπουργείου Παιδείας

Για την υλοποίησή της, η έρευνα έλαβε την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας (Αρ. Έγκρισης: 169960/Γ2, 20/10/2014) μετά από υποβολή της σχετικής αίτησης και των απαιτούμενων εγγράφων από το ΕΠΪΨΥ.

1.3.3. Πληθυσμός-στόχος

Για την υλοποίηση της έρευνας το 2015, περιελήφθησαν στο δείγμα μαθητές και των τριών τάξεων του Λυκείου με σκοπό το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό για το σύνολο των μαθητών του Λυκείου του νομού, το φύλο και τις τρεις ηλικιακές ομάδες (16, 17 και 18 ετών).

1.3.4. Δειγματοληπτικό πλαίσιο

Η δειγματοληψία των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα βασίστηκε στους καταλόγους του Υπουργείου Παιδείας. Τη βασική μονάδα δειγματοληψίας αποτέλεσε το σχολικό τμήμα. Τα τμήματα επιλέχθηκαν με ίσες πιθανότητες. Απαιτήθηκε δείγμα μαθητών όλων των τάξεων του Λυκείου. Αρχικά ελήφθησαν τυχαία δείγματα τμημάτων από την Α' Λυκείου (1 σε κάθε σχολική μονάδα) και στη συνέχεια επελέγησαν τα τμήματα των ίδιων σχολικών μονάδων για τις υπόλοιπες τάξεις. Βάσει των δεδομένων των καταλόγων του Υπουργείου Παιδείας, και λαμβάνοντας υπ' όψιν στοιχεία για τις απουσίες και αρνήσεις συμμετοχής από προηγούμενες έρευνες, το απαιτούμενο μέγεθος του δείγματος υπολογίστηκε στους 20 μαθητές ανά τμήμα.

Βάσει των προδιαγραφών της έρευνας ESPAD του 2015, το μέγεθος του δείγματος στο Ν. Πέλλας προσδιορίστηκε σε περίπου 300 μαθητές των τριών τάξεων του Λυκείου. Με την προϋπόθεση των 20 μαθητών ανά τάξη, επιλέχθηκαν 5 Λύκεια (5 σχολεία x 3 τμήματα x 20 μαθητές = 300)

Το τελικό δείγμα αποτέλεσαν όλοι οι μαθητές των επιλεγμένων τμημάτων οι οποίοι ήταν παρόντες την ημέρα της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Δεν συμμετείχαν οι μαθητές που αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους ή των οποίων οι γονείς δεν είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους.

1.3.5. Εκπαιδεύσεις ερευνητών

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων έγινε από τα στελέχη του Κέντρου Πρόληψης που είχαν συμμετάσχει σε ανάλογες έρευνες και στο παρελθόν. Τα στελέχη ενημερώθηκαν για τη χορήγηση του ερωτηματολογίου μέσω ειδικών Οδηγών (Χορήγησης και Οργάνωσης και Συντονισμού) που στάλθηκαν στο «Όραμα» από το ΕΠΙΨΥ πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Οι Οδηγοί περιελάμβαναν γενικές πληροφορίες για την έρευνα (το πλαίσιο και τα χαρακτηριστικά της) και για τη σύνθεση και τη δομή του ερωτηματολογίου καθώς και την εκπαίδευση γύρω από τον τρόπο χορήγησης του ερωτηματολογίου, τη συμπλήρωση του Δελτίου Τμήματος, την οργάνωση της έρευνας και για άλλα πρακτικά ζητήματα.

1.3.6. Ενημερώσεις Διευθύνσεων και σχολείων

Πριν από την υλοποίηση της έρευνας στάλθηκε ενημέρωση μέσω φαξ και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από το ΕΠΙΨΥ και από το Κέντρο Πρόληψης προς την Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας και Δ/θμιας Εκπ/σης Κεντρικής Μακεδονίας και προς τη Διεύθυνση Δ/θμιας Εκπ/σης του Ν. Πέλλας σχετικά με τους στόχους και τη μεθοδολογία της έρευνας, τη διασφάλιση της ηθικής και δεοντολογίας, τα πρακτικά ζητήματα χορήγησης των ερωτηματολογίων, καθώς και για την εξασφάλιση της σχετικής έγκρισης από το Υπουργείο Παιδείας. Ενημερώθηκαν, επίσης, οι διοικήσεις των σχολείων που θα συμμετείχαν στην έρευνα μέσω υλικού που τους απεστάλη με φαξ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή – όπου απαιτούνταν – δια ζώσης. Ζητήθηκε από τους Διευθυντές να αποστείλουν με τους μαθητές στους γονείς τους έντυπο από το ΕΠΙΨΥ με το οποίο ζητείτο η συγκατάθεσή τους για τη συμμετοχή του παιδιού τους στην έρευνα. Ακολούθως, τα στελέχη του Κέντρου Πρόληψης επικοινωνήσαν τηλεφωνικά με το κάθε σχολείο προκειμένου να καθοριστεί η ημέρα και ώρα συλλογής στοιχείων και ζητήθηκε από τους διευθυντές να ενημερώσουν στη συνέχεια οι ίδιοι τους καθηγητές των επιλεγμένων τμημάτων σχετικά με την ημέρα και ώρα κατά την οποία θα πραγματοποιούνταν η χορήγηση του ερωτηματολογίου.

1.3.7. Δεοντολογία και διασφάλιση της ανωνυμίας

Το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου καθώς και η μεθοδολογία της έρευνας είχαν λάβει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας. Η συμμετοχή των μαθητών στην έρευνα ήταν προαιρετική, ενώ επιπλέον είχε προηγουμένως ζητηθεί και η συναίνεση των γονέων. Οι στόχοι, η σημασία και η μεθοδολογία της έρευνας ανακοινώθηκαν σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Περιφερειακή Δ/ση, Δ/ση Δ/θμιας, Διευθυντές, γονείς, μαθητές) σε κάθε φάση της έρευνας.

Το έντυπο συναίνεσης των γονέων συντάχθηκε από την ερευνητική ομάδα του ΕΠΙΨΥ και δόθηκε στους Διευθυντές των σχολείων από τους κατά τόπους ερευνητές προκειμένου να το αποστείλουν στους γονείς των μαθητών. Το έντυπο αυτό περιελάμβανε σύντομη περιγραφή του σκοπού της έρευνας, των θεματικών του ερωτηματολογίου, τα στοιχεία των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και τους τρόπους διασφάλισης της ανωνυμίας των απαντήσεων των μαθητών. Στο έντυπο αυτό οι γονείς μπορούσαν να δηλώσουν τη συναίνεση ή την άρνησή τους για τη συμμετοχή των παιδιών τους στην έρευνα.

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζει την ανωνυμία. Ειδικότερα, στο ερωτηματολόγιο δεν καταγράφονταν πουθενά το όνομα των μαθητών, ενώ,

επιπλέον, οι ερωτήσεις ήταν «κλειστού» τύπου με αποτέλεσμα να αποκλείεται η εμφάνιση τους γραφικού χαρακτήρα των συμμετεχόντων.

1.3.8. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας ήταν ίδιο με εκείνο της πανελλήνιας έρευνας και παρόμοιο με το ερωτηματολόγιο του πανευρωπαϊκού Προγράμματος ESPAD- το ελληνικό ερωτηματολόγιο συμπεριέλαβε ορισμένες επιπρόσθετες ερωτήσεις εθνικού ενδιαφέροντος. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αφορούσαν το κάπνισμα, την κατανάλωση οινόπνευματων και τη χρήση άλλων νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές, τις αντιλήψεις σχετικά με την πρόσβαση, τη διαθεσιμότητα και τους κινδύνους από τη χρήση ουσιών, καθώς και θέματα όπως την ψυχοκοινωνική υγεία, δημογραφικά χαρακτηριστικά, αποκλίνουσα συμπεριφορά, σχέσεις στην οικογένεια, σχέσεις με ομοτίμους, το σχολικό περιβάλλον, τις δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο και άλλα θέματα σχετικά με τον εφηβικό τρόπο ζωής.

1.3.9. Χορήγηση ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν στα σχολεία το Μάρτιο του 2015 από τα στελέχη του Κέντρου Πρόληψης «Όραμα». Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε από τους μαθητές μέσα στη σχολική αίθουσα με την καθοδήγηση των στελεχών, δίχως την (ή μόνο με τη διακριτική) παρουσία εκπαιδευτικού. Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια τοποθετούνταν από τους ίδιους τους μαθητές σε ειδικό φάκελο. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, τα τμήματα των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα διέθεσαν συνολικά 2 συνεχόμενες διδακτικές ώρες. Η έρευνα στο κάθε σχολείο ολοκληρώθηκε μέσα στην ίδια ημέρα.

1.3.10. Έλεγχοι και κωδικογράφηση ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν στο ΕΠΙΨΥ όπου και έγινε ο ποιοτικός τους έλεγχος, η εισαγωγή των στοιχείων στη βάση δεδομένων και η στατιστική τους ανάλυση συνολικά για το Νομό Πέλλας, όχι ανά σχολείο ή τμήμα ξεχωριστά. Ειδικότερα, μετά από την παραλαβή των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων από το ΕΠΙΨΥ έγιναν οι ακόλουθοι έλεγχοι:

- Αρχικά πραγματοποιήθηκε έλεγχος και καταγραφή του υλικού της έρευνας που παρελήφθη από το ΕΠΙΨΥ (π.χ. αντιστοιχία τμημάτων στους καταλόγους του δείγματος με τα τμήματα που αναγράφονταν στους φακέλους με τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, συνέπεια μεταξύ των στοιχείων του Δελτίου Τμήματος κτλ).
- Στη συνέχεια έγινε εκτενής έλεγχος του περιεχομένου των Δελτίων Τμήματος για κάθε ένα από τα **15** σχολικά τμήματα που συνολικά συμμετείχαν στην έρευνα.
- Πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τυχαία επιλεγμένο δείγμα σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα προκειμένου να αξιολογηθεί η τήρηση από την πλευρά των ερευνητών της ορθής διαδικασίας διεξαγωγής της έρευνας.
- Για κάθε ένα από τα **282** ερωτηματολόγια που επεστράφησαν στο ΕΠΙΨΥ έγινε η κωδικογράφηση του εξωφύλλου και των ερωτήσεων «ανοικτού» τύπου.
-

1.3.11. Δημιουργία βάσης δεδομένων

Με τη χρήση ειδικού προγράμματος (Teleform) έγινε η εισαγωγή των στοιχείων των ερωτηματολογίων στον Η/Υ, ενώ ακολούθησαν δειγματοληπτικοί έλεγχοι της ορθής εισαγωγής τους. Μετά την ολοκλήρωση της εισαγωγής των στοιχείων πραγματοποιήθηκε σειρά στατιστικών ελέγχων λογικής συνέπειας για τον εντοπισμό άκυρων ερωτηματολογίων και τη μερική διόρθωση ελλειπουσών τιμών.

1.4. Περιεχόμενα της Έκθεσης

Στην Έκθεση αυτή περιλαμβάνονται οι μεθοδολογικές πληροφορίες για την οργάνωση, τη διεξαγωγή και το δείγμα της έρευνας και για τα κύρια αποτελέσματα όσον αφορά την έκταση της χρήσης ουσιών καθώς και άλλων εξαρτητικών συμπεριφορών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με τη μορφή συχνοτήτων (%) στο σύνολο, ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα. Όπου είναι διαθέσιμα, δίνονται στοιχεία και για τη διαχρονική εξέλιξη της χρήσης ουσιών (2007, 2011 και 2015). Στα Παραρτήματα της Έκθεσης παρουσιάζονται σε αναλυτικούς πίνακες συχνοτήτων τα αποτελέσματα για κάθε μία από τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Το υλικό της έρευνας διατίθεται στο Κέντρο Πρόληψης του Ν. Πέλλας «Όραμα» και σε ηλεκτρονική μορφή ώστε να διευκολύνεται η χρήση του σε παρουσιάσεις ή και η δυνατότητα επιπλέον επεξεργασίας τους.

2. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

2.1. Σχολικές μονάδες και τμήματα

Στην έρευνα του 2015 στο Νομό Πέλλας συμμετείχαν συνολικά 5 σχολικές μονάδες, 4 Γενικά Λύκεια και 1 ΕΠΑΛ. Δεν υπήρξαν αρνήσεις σε επίπεδο σχολικών μονάδων. Ο συνολικός αριθμός των τμημάτων στα οποία χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια ήταν 15, 12 τμήματα Γενικών Λυκείων και 3 τμήματα ΕΠΑΛ.

2.2. Μαθητές

Το σύνολο των ενεργών μαθητών και μαθητριών του τελικού δείγματος των σχολείων που έλαβαν μέρος στην έρευνα ήταν 330, 274 μαθητές Γενικών Λυκείων και 56 μαθητές ΕΠΑΛ. Ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν οι 282 μαθητές (85,5%). Το υπόλοιπο 14,5% απουσίαζαν την ημέρα της χορήγησης (14,2% επί των ενεργών μαθητών), ενώ υπήρξε μία (1) άρνηση (0,3%, επί των ενεργών μαθητών). Απουσίαζαν περισσότερα κορίτσια από ό,τι αγόρια, και περισσότεροι μαθητές της Β' και Γ' Λυκείου από ό,τι της Α' Λυκείου (Πίνακας 1).

2.3. Διάρκεια συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων

Ο μέσος χρόνος που μεσολάβησε μέχρι την παράδοση του ερωτηματολογίου της έρευνας από τους περισσότερους μαθητές ήταν τα 49 λεπτά, με την πλειονότητα των μαθητών της Α'

Λυκείου να παραδίδουν το ερωτηματολόγιο μετά από 53 λεπτά και την πλειονότητα των μαθητών της Γ' Λυκείου μετά από 44 λεπτά.

2.4. Συνεργασία μαθητών

Στα περισσότερα τμήματα επικρατούσαν ικανοποιητικές συνθήκες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου· μόνο σε ένα σχολικό τμήμα (7%) αναφέρθηκε η παρουσία ανήσυχων μαθητών που όμως δεν ξεπερνούσαν τους μισούς μαθητές του τμήματος. Στη μεγάλη πλειονότητα των τμημάτων (93,0%) οι περισσότεροι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον και σοβαρότητα στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Τέλος, οι ερευνητές εκτίμησαν ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν παρουσίασε δυσκολίες για τη μεγάλη πλειονότητα των μαθητών.

2.5. Τελικό δείγμα

Στο ΕΠΙΨΥ επεστράφησαν συνολικά 282 ερωτηματολόγια. Δεν ακυρώθηκε κανένα ερωτηματολόγιο. Τα χαρακτηριστικά του δείγματος των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα παρουσιάζονται στη στήλη Δ του Πίνακα 1 για το σύνολο και ανά φύλο και σχολική βαθμίδα.

Πίνακας 1. Τα χαρακτηριστικά του δείγματος

		A	B	Γ	Δ
		Εγγεγραμμένοι μαθητές	Παρόντες	Απόντες	Επεστραμμένα ερωτηματολόγια - Τελικό δείγμα
		N (%)	N (%)	N (%)	N (%)
Σύνολο	Σύνολο	330 (100)	283 (100)	47 (100)	282 (100)
	A' Λυκείου	102 (31,0)	99 (35,0)	3 (6,4)	98 (34,8)
	B' Λυκείου	114 (34,5)	91 (32,2)	23 (48,9)	91 (32,3)
	Γ' Λυκείου	114 (34,5)	93 (32,8)	21 (44,7)	93 (32,9)
Αγόρια	Σύνολο	138 (100)	117 (100)	21 (100)	116 (100)
	A' Λυκείου	40 (29,0)	39 (33,3)	1 (4,8)	38 (32,8)
	B' Λυκείου	48 (34,8)	35 (29,9)	13 (61,9)	35 (30,2)
	Γ' Λυκείου	50 (36,2)	43 (36,8)	7 (33,3)	43 (37,0)
Κορίτσια	Σύνολο	192 (100)	166 (100)	26 (100)	166 (100)
	A' Λυκείου	62 (32,3)	60 (36,2)	2 (7,7)	60 (36,2)
	B' Λυκείου	66 (34,4)	56 (33,7)	10 (38,5)	56 (33,7)
	Γ' Λυκείου	64 (33,3)	50 (30,1)	14 (53,8)	50 (30,1)

Τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία του τελικού δείγματος παρουσιάζονται στον Πίνακα 2. Ειδικότερα, η μέση ηλικία των μαθητών του δείγματος ήταν 17,1 έτη (τυπική απόκλιση 0,9 έτη) δείγμα αποτελούνταν από υψηλότερο ποσοστό κοριτσιών (58,9%). Σε ποσοστό 85,4% οι μαθητές του δείγματος ζουν και με τους δύο βιολογικούς γονείς. Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών του δείγματος γεννήθηκε στην Ελλάδα. Αλλοδαπή μητέρα είχε περίπου ένας στους 5 μαθητές (19,1%) και αλλοδαπό πατέρα περίπου ένας στους 7 (13,8%). Για περίπου έναν στους 10 μαθητές (9,9%) αλλοδαποί ήταν και οι δύο γονείς. Περίπου ένας στους 7 μαθητές του δείγματος (13,8%) ανέφερε τουλάχιστον έναν γονιό άνεργο, για ποσοστό 1,8% άνεργοι ήταν και οι δύο γονείς. Τέλος, οι μισοί σχεδόν μαθητές του δείγματος (47,8%) θεωρούν ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειά τους είναι καλύτερη συγκριτικά με εκείνη των άλλων παιδιών.

Πίνακας 2. Τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά του τελικού δείγματος

Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά		Τελικό δείγμα (n = 282)
		N (%)
Φύλο	Αγόρι	116 (41,3)
	Κορίτσι	166 (58,7)
Βαθμίδα	A' Λυκείου	98 (34,8)
	B' Λυκείου	91 (32,3)
	Γ'Λυκείου	93 (32,9)
Μέση ηλικία (τυπική απόκλιση)	Σύνολο	17,1 (0,9)
	A' Λυκείου	16,1 (0,2)
	B' Λυκείου	17,1 (0,5)
	Γ'Λυκείου	18,1 (0,3)
Δομή οικογένειας	Δύο βιολογικοί γονείς	239 (85,4)
	Ένας βιολογικός γονιός	31 (11,1)
	Βιολογικός και θετός γονιός	10 (3,6)
Χώρα γέννησης - Ελλάδα	Μαθητή / ρια	259 (92,2)
	Μητέρα	228 (80,9)
	Πατέρα	243 (86,2)
	1 αλλοδαπός γονιός	37 (13,1)
	2 αλλοδαποί γονείς	28 (9,9)
Άνεργοι γονείς	Πατέρα άνεργος	18 (6,7)
	Μητέρα άνεργη	26 (9,4)
	1 γονιός άνεργος	34 (12,1)
	2 γονείς άνεργοι	5 (1,8)
Οικονομική κατάσταση οικογένειας	Καλύτερη†	135 (47,8)
	Στο μέσο όρο	122 (43,3)
	Χειρότερη‡	25 (8,9)

†Περιλαμβάνει τις απαντήσεις "Κάπως", "Πολύ" ή "Πάρα πολύ καλύτερη" σε σχέση με άλλες οικογένειες. ‡Περιλαμβάνει τις απαντήσεις "Κάπως", "Πολύ" ή "Πάρα πολύ χειρότερη" σε σχέση με άλλες οικογένειες.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

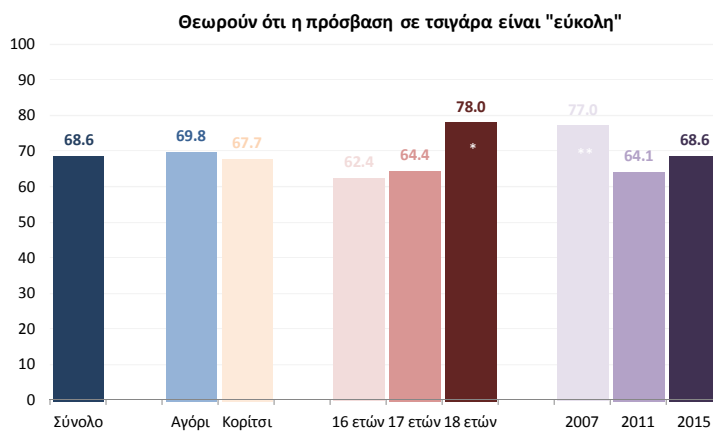
Παρουσιάζονται ακολούθως τα αποτελέσματα των αναλύσεων για τη χρήση καπνού, οιοπνευματωδών και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών στο πανελλήνιο δείγμα των μαθητών. Τα ποσοστά παρουσιάζονται για το σύνολο του δείγματος του Ν. Πέλλας, ανά φύλο και ηλικία. Όπου υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία, παρουσιάζονται επιπλέον τα διαχρονικά στοιχεία για το σύνολο του δείγματος. Οι διαφορές μεταξύ των φύλων, των ηλικιών και των ερευνών παρουσιάζονται ως σημαντικές μόνον όταν είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 5% ($p < 0,05$).

3.1. ΚΑΠΝΙΣΜΑ

Παρουσιάζονται ακολούθως τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με οκτώ δείκτες που αφορούν στο κάπνισμα: την αντίληψη περί «εύκολης» πρόσβασης σε τσιγάρα, την αντίληψη περί «απουσίας» κινδύνου από το κάπνισμα, το κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, το πρόσφατο κάπνισμα (κάπνισμα κατά τις 30 τελευταίες ημέρες), το καθημερινό κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 1 τσιγάρο την ημέρα), το «βαρύ» κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 6 τσιγάρα την ημέρα), τη χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου, και την πρώιμη έναρξη της χρήσης καπνού.

3.1.1. «Ευκολία» πρόσβασης σε τσιγάρα

Πάνω από δύο στους 3 μαθητές (68,6%) θεωρούν ότι η πρόσβαση σε τσιγάρα είναι «εύκολη» (απάντησαν στην σχετική ερώτηση «πολύ εύκολο» ή «αρκετά εύκολο»). Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν στις αντιλήψεις περί εύκολης πρόσβασης. Οι 18χρονοι θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό (78,0%) ότι η πρόσβαση σε τσιγάρα είναι «εύκολη», συγκριτικά με τους 16χρονους. Χαμηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν το 2015 ότι η πρόσβαση σε τσιγάρα είναι «εύκολη», συγκριτικά με το 2007 (Γράφημα 1).

Γράφημα 1. Θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση στα τσιγάρα (%)

3.1.2. Αντιληπτοί κίνδυνοι από το κάπνισμα

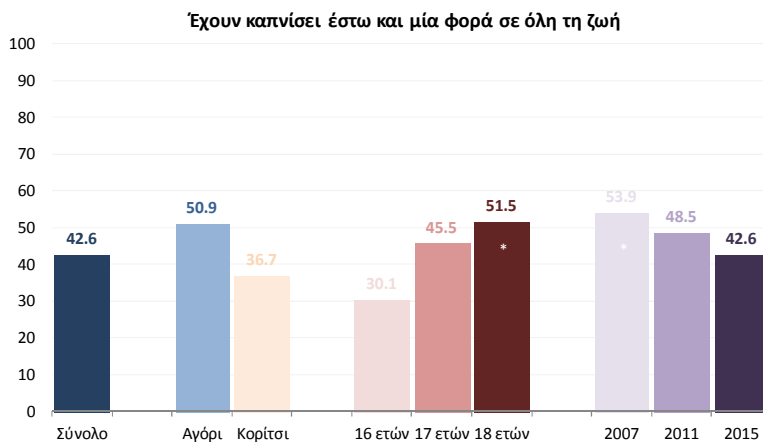
Οι δύο στους 3 μαθητές (65,5%) θεωρούν ότι είναι «ακίνδυνο» να καπνίζουν κάπου-κάπου (απάντησαν στην σχετική ερώτηση «ακίνδυνο» ή «ελαφρώς επικίνδυνο»). Ένας στους 6 (17,1%) θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα μισού πακέτου τσιγάρων την ημέρα, ενώ σχεδόν ένας στους 12 (8,5%) θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα τουλάχιστον ενός πακέτου τσιγάρων την ημέρα (Γράφημα 2). Οι αντιλήψεις για τους κινδύνους από το κάπνισμα δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ ηλικιών. Υψηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν το 2015 «ακίνδυνο» το να καπνίζουν κάπου-κάπου συγκριτικά με το 2011 (45,0%) και το 2007 (53,3%).

Γράφημα 2. Θεωρούν «ακίνδυνο» το κάπνισμα (%)

3.1.3. Κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή

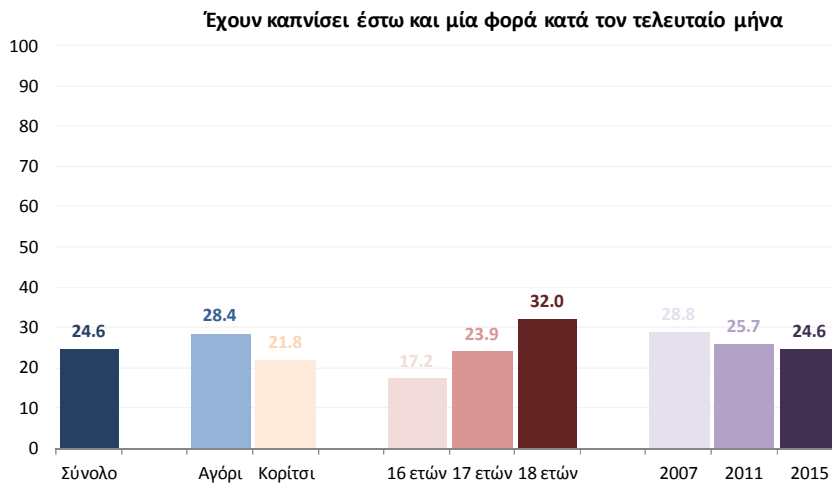
Πάνω από δύο στους 5 μαθητές (42,6%) έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή. Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν στα ποσοστά που αναφέρουν πειραματισμό με το τσιγάρο. Όπως είναι αναμενόμενο, οι 18χρονοι αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (51,5%) ότι έχουν πειραματιστεί με τσιγάρα συγκριτικά μόνο με τους 16χρονους. Χαμηλότερο ποσοστό μαθητών απαντούν το 2015 ότι έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή, συγκριτικά μόνο με το 2007 (Γράφημα 3).

Γράφημα 3. Έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (%)

3.1.4. Πρόσφατο κάπνισμα (κάπνισμα κατά τις 30 τελευταίες ημέρες)

Περίπου ένας στους 4 μαθητές (24,6%) έχει καπνίσει πρόσφατα, έχει δηλαδή καπνίσει κατά τη διάρκεια των 30 τελευταίων ημερών πριν από την έρευνα. Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν στα ποσοστά που αναφέρουν πρόσφατη χρήση καπνού. Οι 18χρονοι αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (32,0%) ότι έχουν πειραματιστεί με τσιγάρα συγκριτικά ωστόσο μόνο με τους 16χρονους (σημαντικό σε επίπεδο 10%). Δεν παρατηρείται μεταβολή διαχρονικά του ποσοστού των μαθητών που αναφέρουν πρόσφατο κάπνισμα (Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Έχουν καπνίσει έστω και μία φορά κατά τις 30 τελευταίες ημέρες (%)

3.1.5. Καθημερινό κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 1 τσιγάρο την ημέρα)

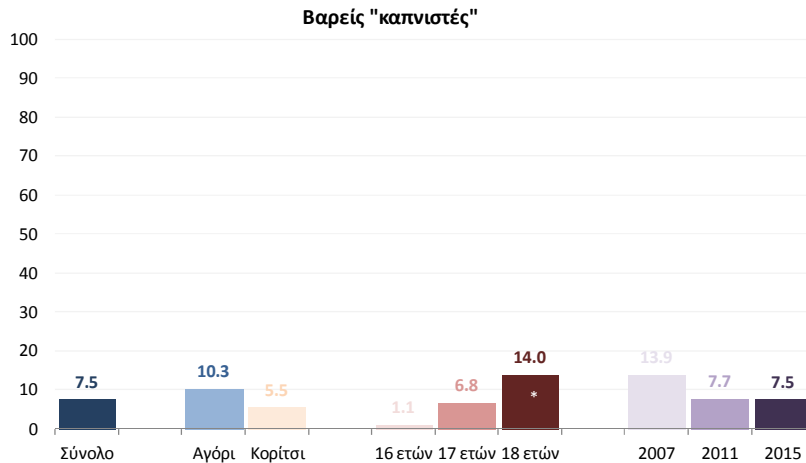
Σχεδόν ένας στους 5 μαθητές (18,1%) καπνίζει τουλάχιστον ένα τσιγάρο καθημερινά. Τα ποσοστά των μαθητών που αναφέρουν καθημερινό κάπνισμα δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ ηλικιών. Δεν παρατηρείται μεταβολή διαχρονικά του ποσοστού των μαθητών που αναφέρουν καθημερινό κάπνισμα (Γράφημα 5).

Γράφημα 5. Καπνίζουν καθημερινά (%)

3.1.6. «Βαρύ» κάπνισμα (κάπνισμα ≥ 11 τσιγάρων την ημέρα)

Περίπου ένας στους 13 μαθητές (7,5%) είναι «βαρείς» καπνιστές, καπνίζουν δηλαδή τουλάχιστον 11 τσιγάρα καθημερινά. Τα ποσοστά των μαθητών που καπνίζουν υπερβολικά δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Οι 18χρονοι αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (14,0%) ότι έχουν πειραματιστεί με τσιγάρα συγκριτικά ωστόσο μόνο με τους 16χρονους. Δεν παρατηρείται αύξηση διαχρονικά του ποσοστού των μαθητών που αναφέρουν «βαρύ» κάπνισμα (Γράφημα 6).

Γράφημα 6. Καπνίζουν τουλάχιστον 11 τσιγάρα καθημερινά (%)

3.1.7. Ηλεκτρονικό τσιγάρο

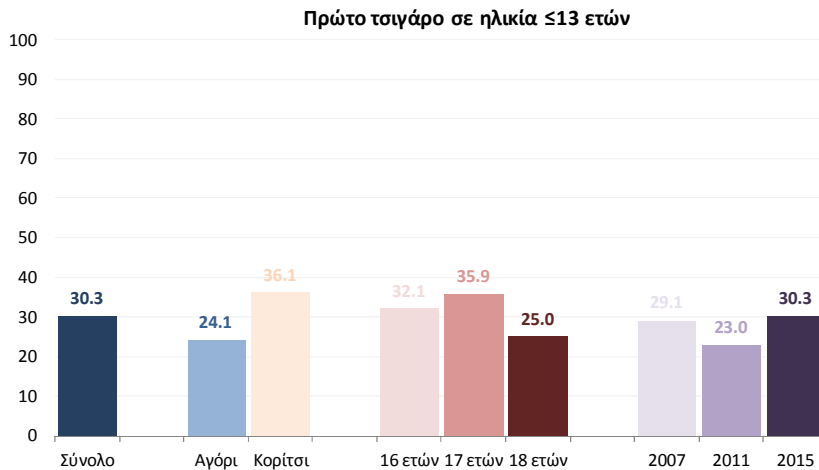
Περίπου ένας στους 7 μαθητές (15,2%) έχει πειραματιστεί με το ηλεκτρονικό τσιγάρο. Τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (24,1%) ότι έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό τσιγάρο συγκριτικά με τα κορίτσια, ενώ δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιών (Γράφημα 7).

Γράφημα 7. Έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό τσιγάρο (%)

3.1.8. Πρώτο τσιγάρο σε ηλικία ≤ 13 ετών

Σχεδόν ένας στους 3 μαθητές (30,3%) που έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή, κάπνισαν το πρώτο τους τσιγάρο σε ηλικία ≤ 13 ετών (πρώιμη χρήση καπνού). Τα ποσοστά των μαθητών που αναφέρουν πρώιμη χρήση καπνού δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ ηλικιών. Δεν παρατηρείται μεταβολή διαχρονικά του ποσοστού των μαθητών που αναφέρουν πρώιμη χρήση καπνού (Γράφημα 8).

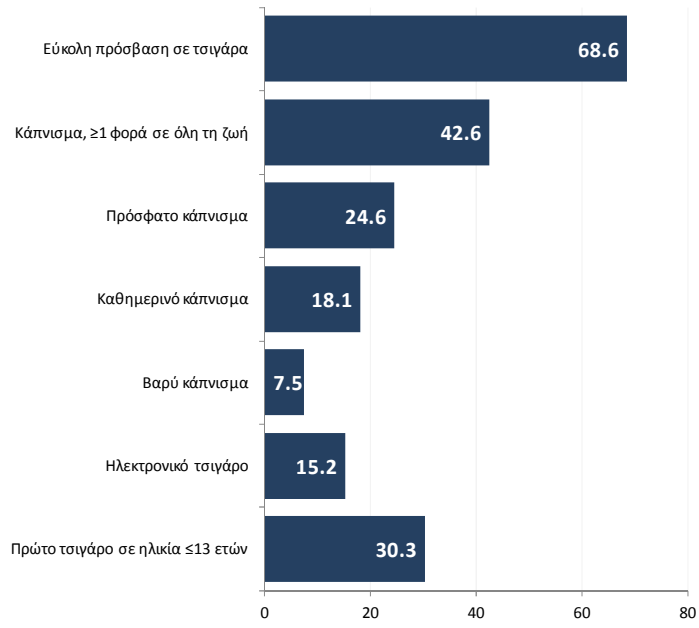

Γράφημα 8. Έχουν καπνίσει σε ηλικία ≤ 13 ετών (% επί των καπνιζόντων)

3.1.9. Συνοπτική αποτίμηση για το κάπνισμα

Πάνω από δύο στους 5 μαθητές στον Ν. Πέλλας (42,6%) έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή. Εξ' αυτών, ποσοστό 30,3% έχουν καπνίσει το πρώτο τους τσιγάρο σε ηλικία ≤ 13 ετών, ενώ περισσότεροι από τους μισούς (24,6% επί του συνόλου) έχουν καπνίσει πρόσφατα. Η πλειονότητα των πρόσφατων καπνιστών καπνίζει καθημερινά (18,1%), και μεταξύ αυτών, κάτι λιγότερο από τους μισούς είναι βαρείς καπνιστές (7,5%) (Γράφημα 9).

Με εξαίρεση το ηλεκτρονικό τσιγάρο που κυριαρχούν τα αγόρια, τα ποσοστά για όλους τους υπόλοιπους δείκτες του καπνίσματος δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των φύλων, ενώ σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιών παρατηρούνται μόνο στο κάπνισμα τουλάχιστον μια φορά σε όλη τη ζωή, στο βαρύ κάπνισμα και μόνο κατά την σύγκριση των 18χρονων με τους 16χρονους. Διαχρονικά δεν παρατηρούνται μεταβολές σε κάποιον από τους δείκτες του καπνίσματος.

Γράφημα 9. Συνοπτική αποτίμηση για το κάπνισμα (%)

3.2. ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ

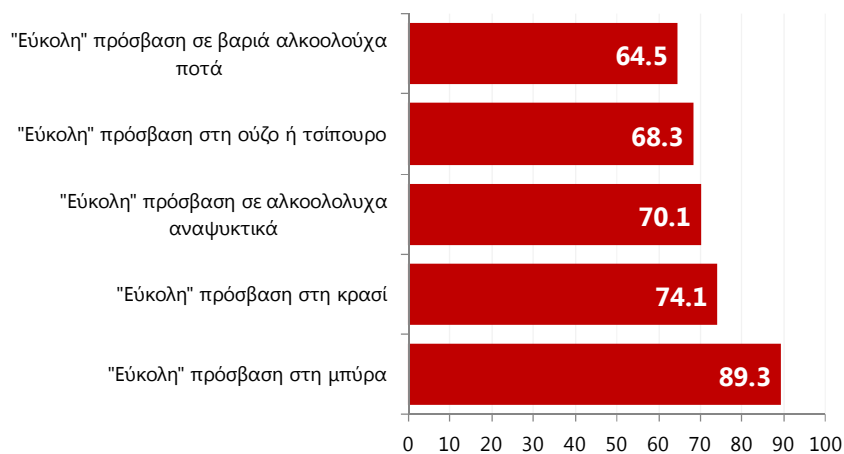
Παρουσιάζονται ακολούθως τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με δείκτες που αφορούν στα οινοπνευματώδη ποτά: την αντίληψη περί «εύκολης» πρόσβασης σε οινοπνευματώδη ποτά, την πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ (κατανάλωση κατά τις 30 τελευταίες ημέρες) συνολικά και ανά είδος ποτού, τη μέθη, την αγορά οινοπνευματωδών ποτών, την εμπλοκή σε επικίνδυνες συμπεριφορές εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών, τις αντιλήψεις σχετικά με την επικινδυνότητα της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών και την ύπαρξη προσώπων στη ζωή των εφήβων που πίνουν υπερβολικά. Οι διαφορές στα ποσοστά μεταξύ των φύλων, των ηλικιών και των ερευνών παρουσιάζονται ως σημαντικές μόνον όταν είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 5% ($p < 0,05$).

3.2.1. Αντιλήψεις για τα οινοπνευματώδη

«Ευκολία» πρόσβασης σε οινοπνευματώδη

Η πλειονότητα των μαθητών (ποσοστό υψηλότερο από 64,5%) θεωρούν «εύκολη» την πρόσβαση σε οινοπνευματώδη ποτά. Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν στις αντιλήψεις περί εύκολης πρόσβασης σε οινοπνευματώδη ποτά ενώ, όπως είναι αναμενόμενο, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία έφηβοι θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό εύκολη την πρόσβαση σε αυτά, συγκριτικά με τους μικρότερους εφήβους.

Αναφορικά με τα διαφορετικά είδη οινοπνευματωδών ποτών, οι έφηβοι απαντούν σε υψηλότερο ποσοστό ότι είναι «εύκολο» (απάντησαν στην σχετική ερώτηση «πολύ εύκολο» ή «αρκετά εύκολο») να έχουν πρόσβαση σε ποτά με χαμηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλ συγκριτικά με τα ποτά υψηλής περιεκτικότητας. Συγκεκριμένα, εννιά στους 10 εφήβους (89,3%) απαντούν ότι θεωρούν εύκολη τη πρόσβαση σε μπύρα, τρεις στους 4 (74,1%) σε κρασί, επτά στους 10 (70,1%) σε αλκοολούχα αναψυκτικά, ενώ ελαφρώς χαμηλότερο ποσοστό εφήβων θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε ούζο ή τσίπουρο (68,3%) και σε βαριά οινοπνευματώδη ποτά (64,5%) (Γράφημα 10).

Γράφημα 10. «Εύκολη» η πρόσβαση σε οινοπνευματώδη, ανά είδος ποτού (%)

«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά

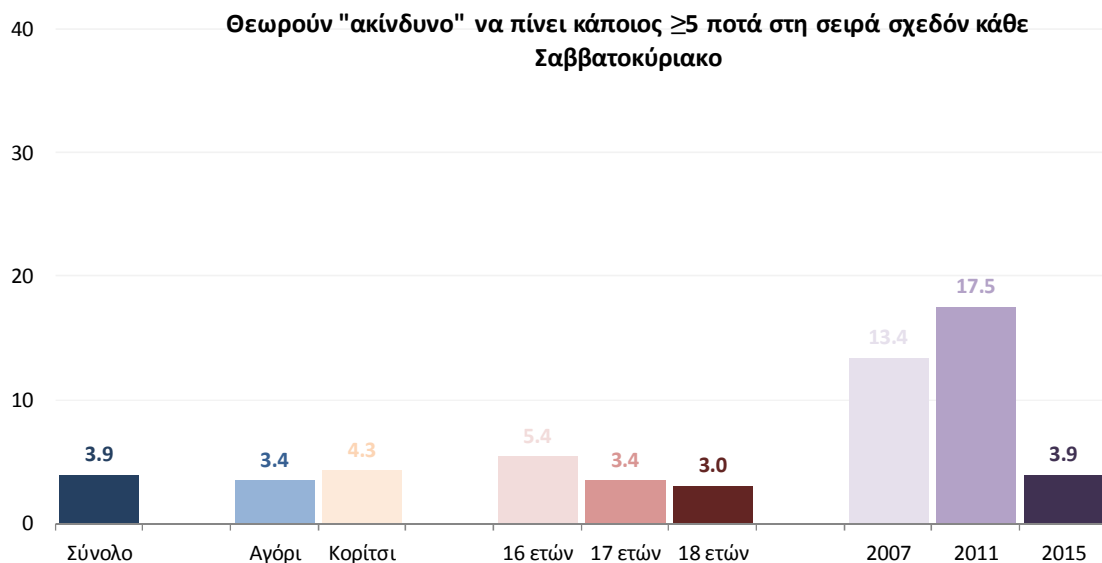
Οι μαθητές ρωτήθηκαν σχετικά με το βαθμό που θεωρούν ότι κάποιος κινδυνεύει να βλάψει τον εαυτό του, σωματικά ή με άλλο τρόπο, αν πίνει οινοπνευματώδη ποτά. Σχεδόν ένας στους 4 μαθητές (23,2%) απαντά ότι θεωρεί «ακίνδυνο» να πίνει *κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά*, χωρίς τα ποσοστά να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των φύλων ή μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Διαχρονικά, δεν καταγράφονται σημαντικές διαφορές στην αντίληψη του κινδύνου για κατανάλωση 1-2 οινοπνευματωδών ποτών σχεδόν καθημερινά (27,5% το 2007, 25,8% το 2011 και 23,2% το 2015).

«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά

Ποσοστό 5,7% των μαθητών απαντούν ότι θεωρούν «ακίνδυνο» να πίνει *κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά*, χωρίς σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων και των τριών ηλικιών. Διαχρονικά, το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν ακίνδυνο το να πίνει *κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά* δεν μεταβάλλεται.

«Ακίνδυνο» να πίνει κανείς ≥ 5 ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο

Ποσοστό 3,9% των εφήβων απαντούν ότι θεωρούν ακίνδυνο το να πίνει *κανείς τουλάχιστον 5 ποτά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο*, αγόρια και κορίτσια σε παρόμοια ποσοστά και χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών ηλικιών. Διαχρονικά, από το 2011 στο 2015 μειώνεται σημαντικά το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν ακίνδυνο το να πίνει *κανείς τουλάχιστον 5 ποτά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο* (Γράφημα 11).

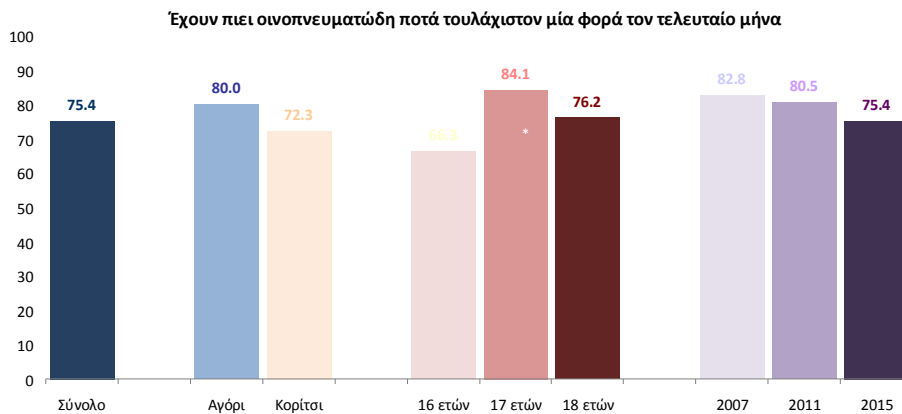

Γράφημα 11. «Ακίνδυνο» να πίνουν ≥ 5 ποτά στη σειρά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο (%)

3.2.2. Κατανάλωση οιοπνευματώδων ποτών

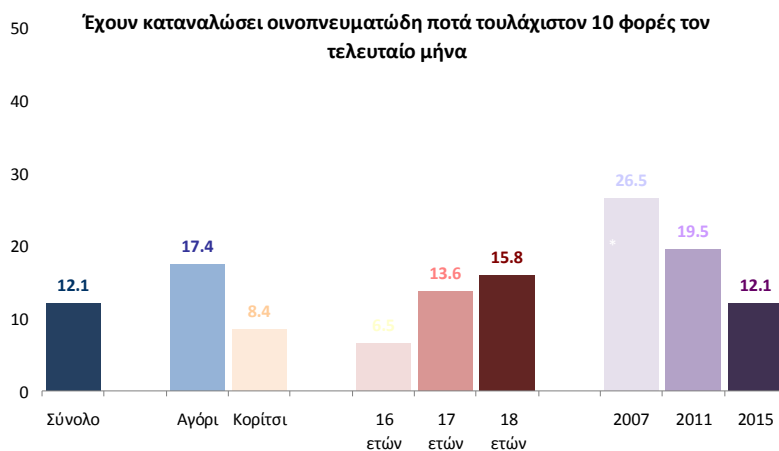
Πρόσφατη κατανάλωση

Τρεις στους 4 εφήβους (75,4%) αναφέρουν ότι κατανάλωσαν κάποιο οιοπνευματώδες ποτό πρόσφατα (τις τελευταίες 30 ημέρες πριν τη διεξαγωγή της έρευνας). Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά στην πρόσφατη κατανάλωση οιοπνευματώδων, ενώ οι 17χρονοι μαθητές αναφέρουν πρόσφατη κατανάλωση αλκοόλ σε υψηλότερο ποσοστό από τους 16χρονους. Διαχρονικά, δεν μεταβάλλεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν πρόσφατη κατανάλωση οιοπνευματώδων ποτών (Γράφημα 12).

Γράφημα 12. Έχουν πει οιοπνευματώδη ποτά ≥ 1 φορά τον τελευταίο μήνα (%)

Ένας στους 8 εφήβους (12,1%) αναφέρει συχνή κατανάλωση (≥ 10 φορές) τον τελευταίο μήνα πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Δεν καταγράφονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων και μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων στην συχνή κατανάλωση οιοπνευματώδων ποτών (Γράφημα 13). Διαχρονικά, από το 2007 στο 2015 μειώνεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν συχνή κατανάλωση οιοπνευματώδων ποτών (≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα) από 26,5% σε 12,1%, αντίστοιχα.

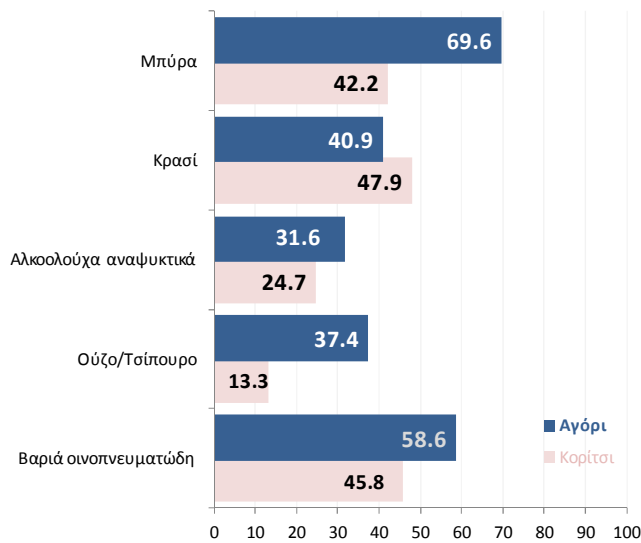

Γράφημα 13. Κατανάλωση οιοπνευματώδων ποτών ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα (%)

Είδη ποτών

Η πρόσφατη κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών εξετάστηκε και ως προς τα είδη ποτών που οι έφηβοι απαντούν ότι κατανάλωσαν τον τελευταίο μήνα πριν από τη διεξαγωγή της έρευνας. Περισσότεροι από τους μισούς εφήβους αναφέρουν κατανάλωση μπίρας (53,4%) και βαριών οινοπνευματωδών ποτών (51,1%), ενώ σε χαμηλότερα ποσοστά αναφέρουν κατανάλωση κρασιού (45,0%), αλκοολούχων αναψυκτικών (27,5%) και ούζου ή τσίπουρου (23,1%).

Τα πρώτα ποτά κατανάλωσης για τα αγόρια είναι η μπίρα και τα βαριά οινοπνευματώδη ενώ για τα κορίτσια το κρασί και τα βαριά οινοπνευματώδη. Οι διαφορές των δύο φύλων στις προτιμήσεις στα οινοπνευματώδη ποτά παρουσιάζονται αναλυτικά στο Γράφημα 14.

Γράφημα 14. Έχουν πει οινοπνευματώδη ποτά τον τελευταίο μήνα, ανά είδος ποτού και φύλο (%)

Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα είδη ποτού που αναφέρουν ότι καταναλώνουν οι έφηβοι ανάλογα με την ηλικία τους, με εξαίρεση το κρασί και το ούζο/τσίπουρο των οποίων η κατανάλωση αυξάνεται σημαντικά με την ηλικία των εφήβων. Διαχρονικά από το 2007 στο 2015 μειώνεται σημαντικά το συνολικό ποσοστό εφήβων που αναφέρουν κατανάλωση κρασιού, αλκοολούχων αναψυκτικών και βαριών οινοπνευματωδών ποτών, ενώ δεν υπάρχουν μεταβολές στην κατανάλωση μπίρας και ούζου/τσίπουρου.

3.2.3. Υπερβολική κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών

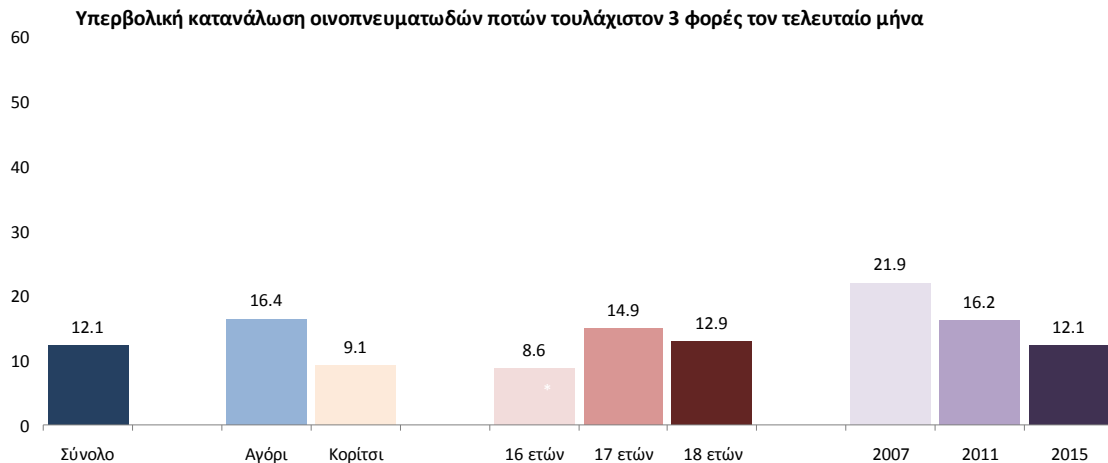
Ως «υπερβολική» κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών ορίστηκε η κατανάλωση 5 ή περισσότερων ποτών στη σειρά.

Υπερβολική κατανάλωση ≥ 1 φορά τον τελευταίο μήνα

Σχεδόν οι μισοί μαθητές (44,1%) αναφέρουν κατανάλωση 5 ή περισσότερων ποτών στη σειρά ≥ 1 φορά τον τελευταίο μήνα πριν από την έρευνα. Τα αγόρια αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (56,0%) συγκριτικά με τα κορίτσια (35,8%), ενώ οι τρεις ηλικιακές ομάδες δεν διαφέρουν σημαντικά ως προς τη συμπεριφορά αυτή. Διαχρονικά, δεν μεταβάλλεται σημαντικά το ποσοστό των εφήβων που αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση.

Υπερβολική κατανάλωση ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα

Ένας στους 8 μαθητές (12,1%) αναφέρει κατανάλωση 5 ή περισσότερων ποτών στη σειρά ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα πριν από την έρευνα. Δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των φύλων ή των τριών ηλικιών. Διαχρονικά, το ποσοστό των μαθητών που αναφέρουν κατανάλωση 5 ή περισσότερων ποτών στη σειρά ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα μειώνεται σημαντικά από 21,9% το 2007 σε 12,1% το 2015 (Γράφημα 15).

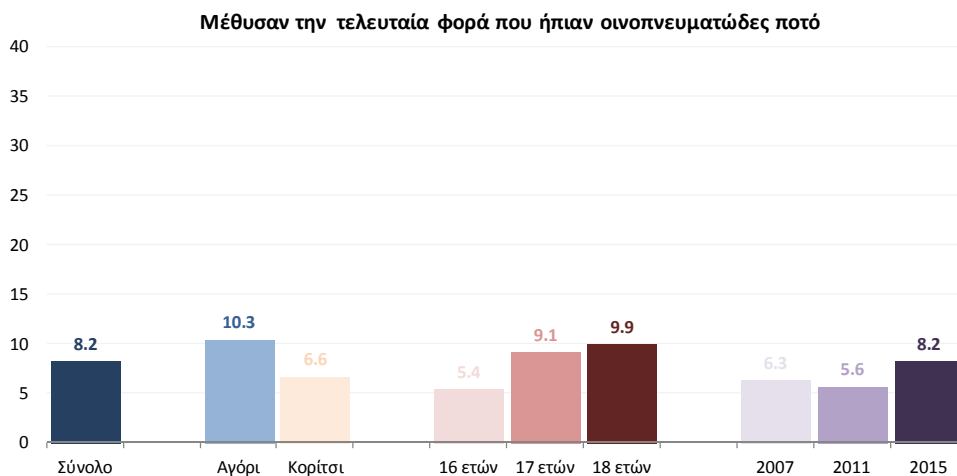

Γράφημα 15. Έχουν πιει ≥ 5 ποτά στη σειρά ≥ 3 φορές τον τελευταίο μήνα (%)

3.2.4. Μέθη

Μέθη την τελευταία ημέρα κατανάλωσης οινοπνευματωδών

Οι μαθητές αξιολόγησαν σε μία κλίμακα από το 1 (= καθόλου μεθυσμένος) έως το 10 (= πολύ μεθυσμένος¹), το πόσο μεθυσμένοι ένιωσαν την τελευταία ημέρα που κατανάλωσαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό. Ένας στους 12 μαθητές (8,2%) απάντησε ότι ένιωσε μεθυσμένος (απάντησε στην κλίμακα από 8 έως 10), χωρίς σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων ή των τριών ηλικιών. Διαχρονικά, από το 2007 στο 2015, δεν υπάρχουν σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό εφήβων που ένιωσαν μεθυσμένοι την τελευταία φορά που κατανάλωσαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό (Γράφημα 16).

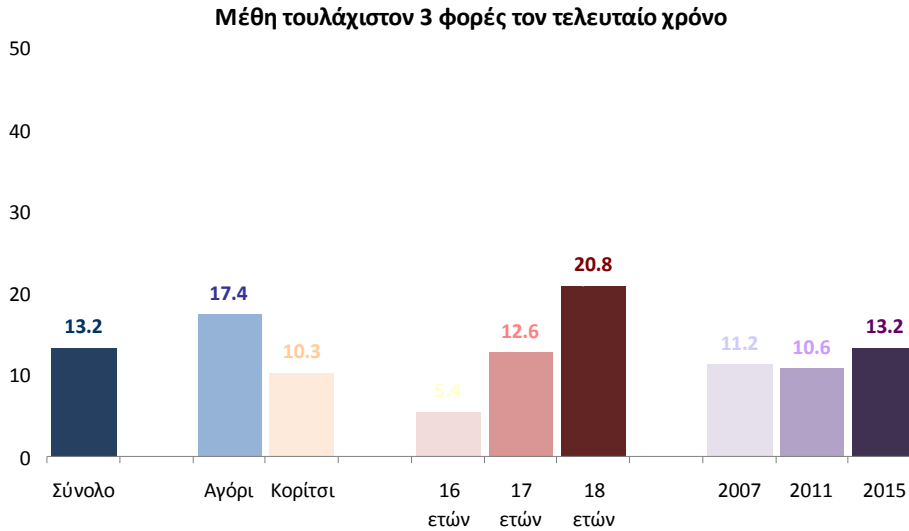
Γράφημα 16. Μέθυσαν την τελευταία ημέρα που κατανάλωσαν οινοπνευματώδη (%)

Μέθη τους τελευταίους 12 μήνες

Δύο στους 5 μαθητές (39,3%) αναφέρουν ότι μέθυσαν τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο χρόνο πριν τη διεξαγωγή της έρευνας. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων στη μέθη τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο χρόνο. Ωστόσο, όπως αναμενόταν, οι 18χρονοι μαθητές αναφέρουν μέθη τον τελευταίο χρόνο σε υψηλότερο ποσοστό (50,5%) συγκριτικά με τους 16χρονους (28,3%). Διαχρονικά, το ποσοστό εφήβων που αναφέρουν μέθη τον τελευταίο χρόνο δεν μεταβάλλεται.

Ένας στους 8 μαθητές (13,2%) αναφέρει ότι μέθυσσε τουλάχιστον 3 φορές τον τελευταίο χρόνο πριν τη διεξαγωγή της έρευνας, αγόρια και κορίτσια σε παρόμοια ποσοστά. Και πάλι, οι 18χρονοι μαθητές αναφέρουν μέθη τουλάχιστον τρεις φορές τον τελευταίο χρόνο σε σχεδόν τετραπλάσιο ποσοστό (20,8%) συγκριτικά με τους 16χρονους (5,4%). Δεν μεταβάλλεται διαχρονικά το ποσοστό εφήβων που αναφέρουν μέθη τον τελευταίο χρόνο (Γράφημα 17).

¹ Δηλαδή να «μην μπορούν να κρατήσουν την ισορροπία τους περπατώντας, να μην μπορούν να μιλήσουν καλά, να κάνουν εμετό, να μη θυμούνται τι είχε συμβεί»

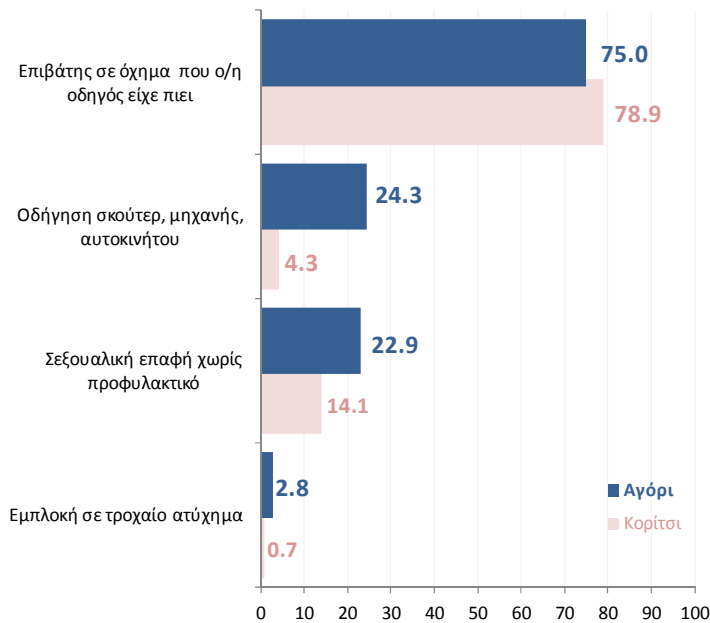
Γράφημα 17. Μέθυσαν ≥ 3 φορές τον τελευταίο χρόνο (%)

3.2.5. Συμπεριφορές υψηλού κινδύνου λόγω αλκοόλ

Οι έφηβοι απάντησαν σε μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με την εμπλοκή τους σε συμπεριφορές υψηλού κινδύνου εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ που έκαναν κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου.

Τρεις στους 4 μαθητές (77,3%) αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου υπήρξαν επιβάτες σε όχημα που οδηγούσε κάποιος που είχε πιει πολύ, ποσοστό 12,9% αναφέρουν ότι οδήγησαν οι ίδιοι μετά από κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών, ενώ ποσοστό 1,6% ενεπλάκησαν σε τροχαίο ενώ οδηγούσαν οι ίδιοι μετά από κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών. Σχεδόν ένας στους 6 μαθητές (17,9%) απάντησε για τον τελευταίο χρόνο ότι, εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών, είχε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλακτικό.

Τα δύο φύλα δεν διαφέρουν σημαντικά στην εμπλοκή σε συμπεριφορές υψηλού κινδύνου εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών, με εξαίρεση την οδήγηση μετά από κατανάλωση αλκοόλ (24,3% και 4,3% για τα αγόρια και τα κορίτσια, αντίστοιχα) (Γράφημα 18). Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών ηλικιών αναφορικά με την εμπλοκή σε επικίνδυνες συμπεριφορές εξαιτίας της κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών με εξαίρεση τη σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλακτικό, η οποία αναφέρεται από σημαντικά υψηλότερο ποσοστό 18χρονων συγκριτικά με 16χρονών μαθητών.

Γράφημα 18. Συμπεριφορές υψηλού κινδύνου λόγω αλκοόλ τον τελευταίο χρόνο, ανά φύλο (%)

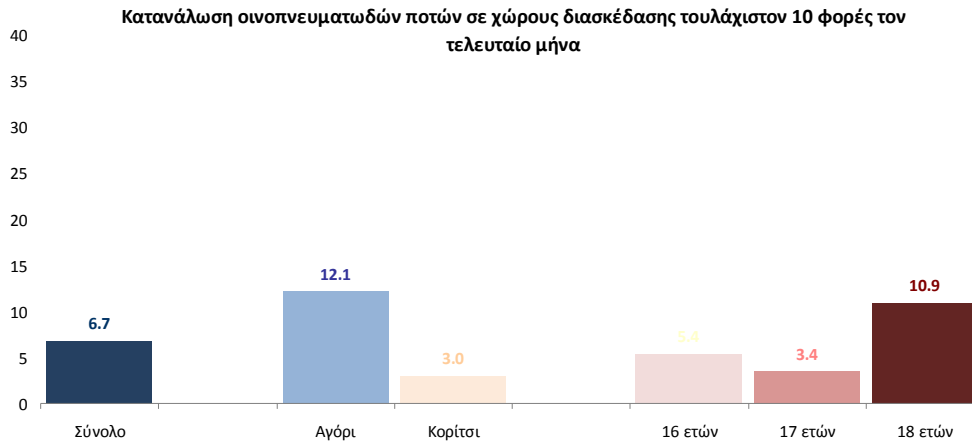
3.2.6. Πρόσωπα στο περιβάλλον των εφήβων που πίνουν υπερβολικά

Ένας στους 2 μαθητές (48,2%) αναφέρει ότι στο κοντινό του περιβάλλον υπάρχει κάποιο πρόσωπο που πίνει υπερβολικά. Αγόρια και κορίτσια αναφέρουν το παραπάνω σε παρόμοια ποσοστά (50,0% και 47,0%, αντίστοιχα), ενώ δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις ούτε μεταξύ των τριών ηλικιών (46,2% για τους 16χρονους, 42,0% για τους 17χρονους και 55,4% για τους 18χρονους).

3.2.7. Κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών σε χώρους διασκέδασης

Περισσότεροι από επτά στους 10 μαθητές (71,3%) αναφέρουν ότι ήπιαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο φύλων και των τριών ηλικιών.

Ποσοστό 6,7% των μαθητών αναφέρουν ότι ήπιαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο τουλάχιστον δέκα φορές κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα. Τα αγόρια αναφέρουν τη συμπεριφορά αυτή σε τετραπλάσιο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιών (Γράφημα 19).

Γράφημα 19. Έχουν πει ποτά σε χώρους διασκέδασης ≥ 10 φορές τον τελευταίο μήνα (%)

3.2.8. Συνοπτική αποτίμηση για τα οινοπνευματώδη ποτά

Δύο στους 3 μαθητές Λυκείου στο Ν. Πέλλας (64,5%) θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε οινοπνευματώδη ποτά, κυρίως σε εκείνα με χαμηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλ (Γράφημα 20). Πρόσφατη κατανάλωση (τον τελευταίο μήνα) οινοπνευματωδών ποτών αναφέρεται από τρεις στους 4 εφήβους (75,4%), ενώ κατανάλωση τουλάχιστον 10 φορές τον τελευταίο μήνα αναφέρει ένας στους 8 μαθητές (12,1%), με το αντίστοιχο ποσοστό να καταγράφει σημαντική μείωση από το 2007 στο 2015. Τα αγόρια στο Ν. Πέλλας απαντούν σε υψηλότερο ποσοστό κατανάλωση μπύρας και ακολούθως βαριών οινοπνευματωδών ποτών, ενώ τα κορίτσια αναφέρουν ότι προτιμούν το κρασί και τα βαριά οινοπνευματώδη.

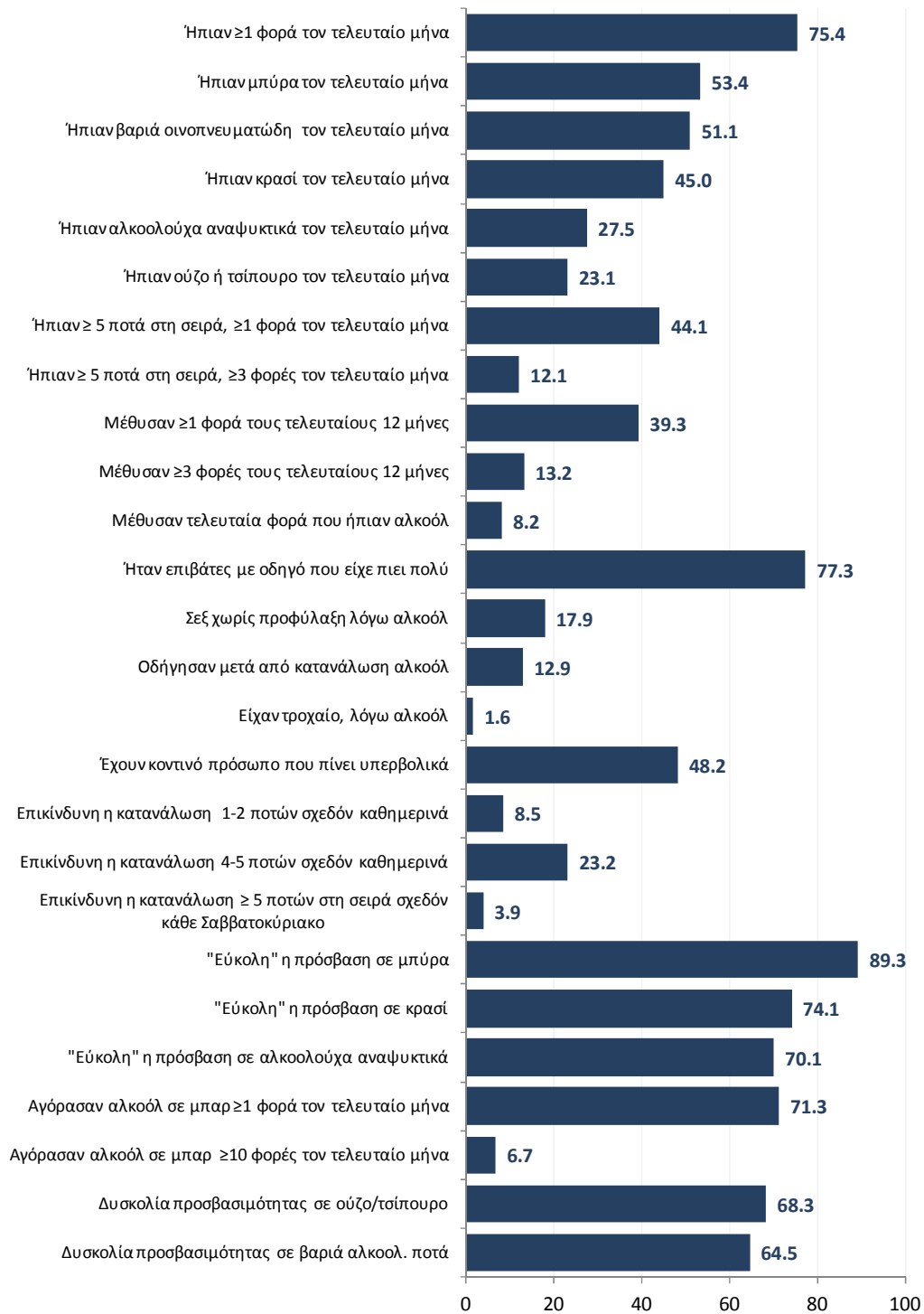
Σχεδόν οι μισοί μαθητές (44,1%) αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών (τουλάχιστον 5 ποτά στη σειρά) κατά τον τελευταίο μήνα, σε υψηλότερο ποσοστό αγόρια (56,0%), ενώ υπερβολική κατανάλωση τουλάχιστον τρεις φορές τον τελευταίο μήνα αναφέρεται από έναν στους 8 μαθητές (12,1%). Ένας στους 12 μαθητές (8,2%) αναφέρει ότι ένωσε μεθυσμένος την τελευταία φορά που κατανάλωσε αλκοόλ. Παράλληλα, δύο στους 5 μαθητές (39,3%) απαντούν ότι μέθυσαν τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο χρόνο και ένας στους 8 (13,2%) ότι μέθυσε τουλάχιστον 3 φορές στο ίδιο χρονικό διάστημα.

Εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ ένας στους 6 μαθητές Λυκείου στο Ν. Πέλλας απάντησε ότι είχε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλακτικό. Επιπλέον, μετά από κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών, ποσοστό 12,9% των μαθητών αναφέρουν ότι οδήγησαν κάποιο μηχανοκίνητο όχημα, ενώ 1,6% ότι ενεπλάκησαν σε τροχαίο ατύχημα. Παράλληλα, τρεις στους 4 μαθητές (77,3%) αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου υπήρξαν επιβάτες σε όχημα του οποίου ο οδηγός είχε πει πολύ.

Περισσότεροι από δύο στους 3 μαθητές αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα ήπιαν κάποιο οινοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο, ενώ κατανάλωση σε χώρο διασκέδασης τουλάχιστον 10 φορές τον τελευταίο μήνα αναφέρεται από το 6,7% των εφήβων, κυρίως αγόρια (12,1%).

Οι μισοί μαθητές Λυκείου (48,2%) αναφέρουν ότι υπάρχει στο κοντινό τους περιβάλλον κάποιο πρόσωπο που πίνει υπερβολικά. Σχεδόν ένας στους 4 (23,2%) θεωρεί ακίνδυνο να

πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά, ποσοστό 5,7% θεωρούν ακίνδυνο να πίνει κανείς 4-5 ποτά σχεδόν καθημερινά και ποσοστό 3,9% θεωρούν ακίνδυνο να πίνει κανείς τουλάχιστον 5 ποτά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο. Διαχρονικά, από το 2011 στο 2015 μειώνεται σημαντικά το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν ακίνδυνο να πίνει κανείς τουλάχιστον 5 ποτά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο (από 17,5% σε 3,9%).

Γράφημα 20. Συνοπτική αποτίμηση για τα οινοπνευματώδη ποτά (%)

3.3. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΠΟΤΑ & ΚΑΦΕΣ

3.3.1. Ενεργειακά ποτά

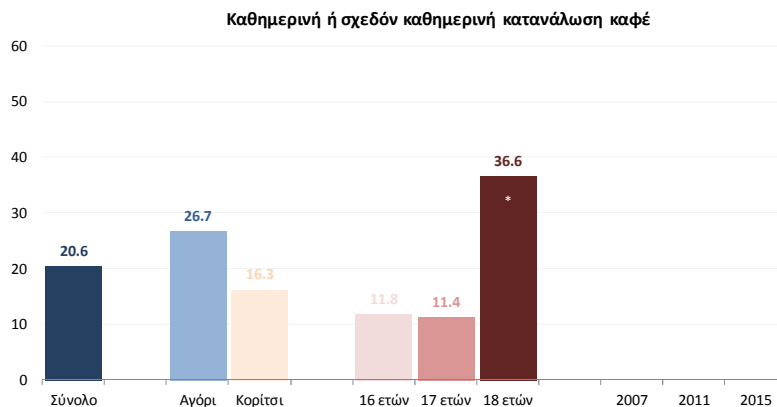
Ένας στους 10 μαθητές (10,1%) αναφέρει ότι έχει καταναλώσει κάποιο ενεργειακό ποτό τουλάχιστον 3 φορές κατά τη διάρκεια των 30 τελευταίων ημερών πριν από την έρευνα. Τα αγόρια αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (17,5%) κατανάλωση κάποιου ενεργειακού ποτού συγκριτικά με τα κορίτσια (4,9%), ενώ δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιών (Γράφημα 21). Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα ενεργειακά ποτά από προηγούμενες έρευνες.

Γράφημα 21. Έχουν καταναλώσει ενεργειακό ποτό τουλάχιστον 3 φορές πρόσφατα (%)

3.3.2. Καφές

Ένας στους 5 μαθητές (20,6%) πίνουν καφέ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά. Τα ποσοστά των μαθητών που καταναλώνουν καφέ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Οι 18χρονοι αναφέρουν σε υψηλότερο ποσοστό (36,6%) ότι καταναλώνουν καφέ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά συγκριτικά με τους μικρότερους σε ηλικία μαθητές (Γράφημα 22). Δεν υπάρχουν στοιχεία για την κατανάλωση καφέ από προηγούμενες έρευνες.

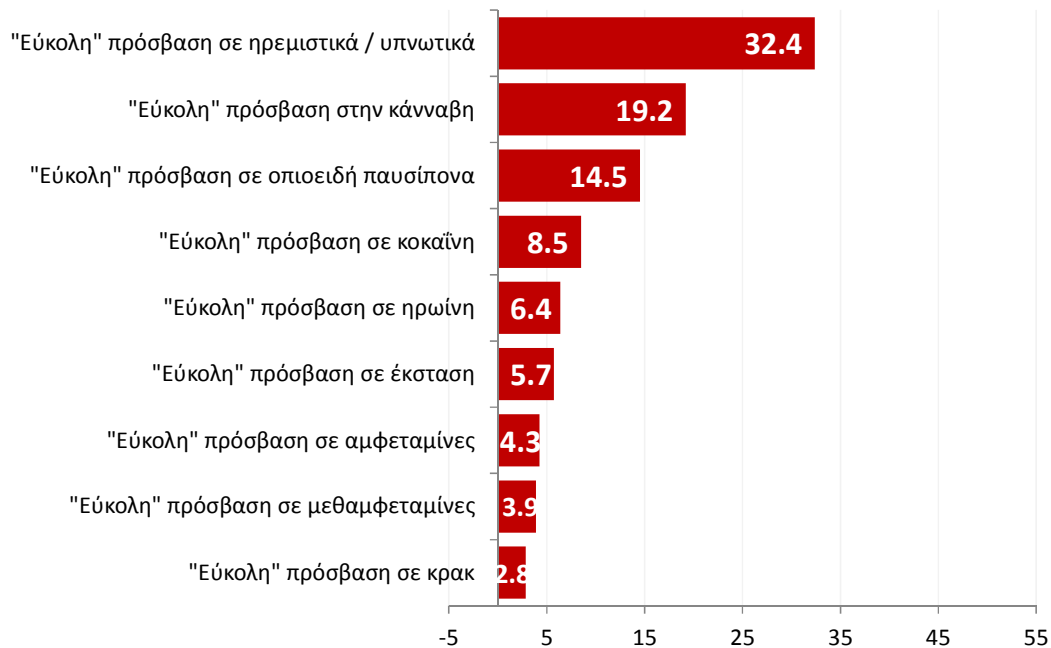
Γράφημα 22. Πίνουν καφέ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά (%)

3.4. ΑΛΛΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

Παρουσιάζονται ακολούθως τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις αντιλήψεις και τη χρήση άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών όπως εισπνεόμενα, κάνναβη, κοκαΐνη, αμφεταμίνες, μεθαμφεταμίνες, έκσταση, ηρωίνη, καθώς και συνταγογραφούμενων φαρμάκων που χρησιμοποιούνται χωρίς τη σύσταση γιατρού (π.χ., ηρεμιστικά / υπνωτικά και οπιοειδή παυσίπονα). Τα ποσοστά παρουσιάζονται για το σύνολο του δείγματος του Ν. Πέλλας, ανά φύλο και ηλικία. Όπου υπάρχουν συγκρίσιμα στοιχεία, παρουσιάζονται επιπλέον τα διαχρονικά στοιχεία για το σύνολο του δείγματος. Οι διαφορές μεταξύ των φύλων, των ηλικιών και των ερευνών παρουσιάζονται ως σημαντικές μόνον όταν είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο 5% ($p < 0,05$).

3.4.1. «Ευκολία» πρόσβασης σε άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες

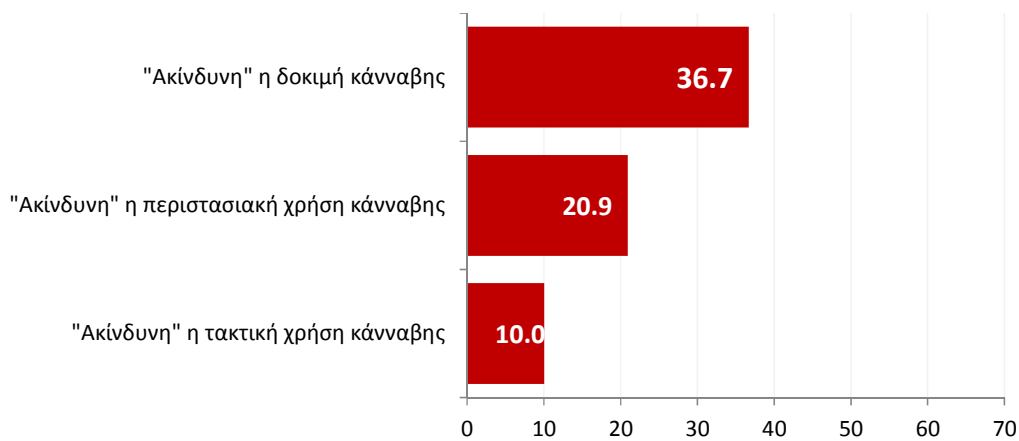
Σχεδόν ένας στους 3 μαθητές (32,4%) θεωρεί ότι η πρόσβαση σε ηρεμιστικά / υπνωτικά είναι «εύκολη» (απάντησαν στην σχετική ερώτηση «πολύ εύκολο» ή «αρκετά εύκολο»). Σχεδόν ένας στους 5 μαθητές (19,2%) θεωρεί το ίδιο για την κάνναβη, ενώ ένας στους 7 (14,5%) θεωρεί ότι είναι «εύκολη» την πρόσβαση σε οπιοειδή παυσίπονα. Σε ποσοστά κάτω του 10% αναφέρουν οι μαθητές «εύκολη» πρόσβαση σε ουσίες όπως κοκαΐνη, ηρωίνη, έκσταση, αμφεταμίνες ή μεθαμφεταμίνες (Γράφημα 23). Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν στις αντιλήψεις περί εύκολης πρόσβασης. Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, οι 18χρονοι θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό (10,0%) «εύκολη» την πρόσβαση στην ουσία έκσταση, συγκριτικά με τους 16χρονους (2,2%). Διαχρονικά χαμηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν το 2015 ότι είναι «εύκολη» η πρόσβαση στην ουσία έκσταση (5,7%) και στις αμφεταμίνες (4,3%), συγκριτικά με το 2007 (17,7% και 11,1%, για την έκσταση και τις αμφεταμίνες αντίστοιχα).

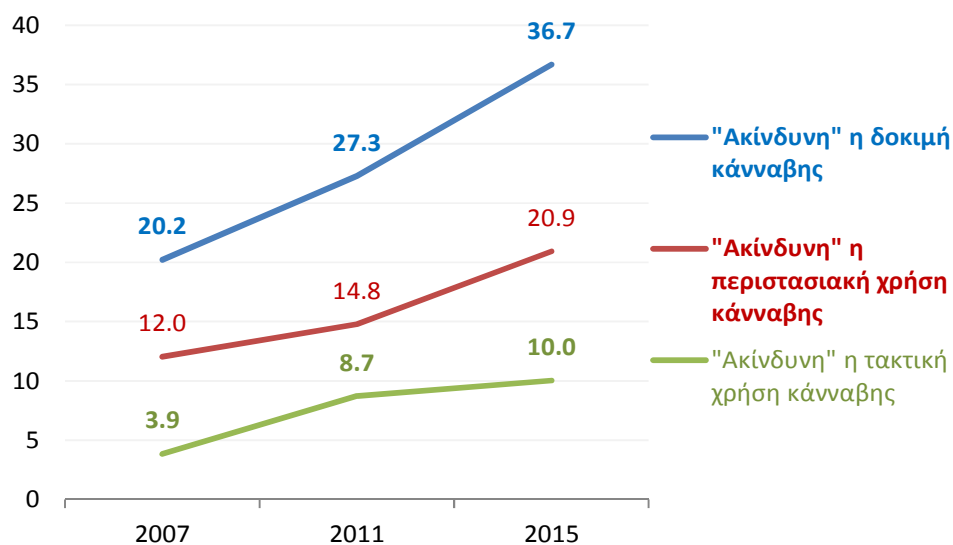
Γράφημα 23. Θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε άλλες ουσίες (%)

3.4.2. Αντιληπτοί κίνδυνοι από τη χρήση κάνναβης

Η κάνναβη αποτελεί την πλέον διαδεδομένη παράνομη ουσία χρήση στους εφήβους (βλ. παρακάτω §3.4.4). Περισσότεροι από ένας στους 3 μαθητές (36,7%) θεωρούν ότι είναι «ακίνδυνη» η δοκιμή κάνναβης (απάντησαν στην σχετική ερώτηση «ακίνδυνο» ή «ελαφρώς επικίνδυνο»). Ένας στους 5 (20,9%) θεωρεί «ακίνδυνη» την περιστασιακή χρήση της ουσίας, ενώ ένας στους 10 (10,0%) θεωρεί «ακίνδυνη» τη συστηματική χρήση κάνναβης (Γράφημα 24). Οι αντιλήψεις για τους κινδύνους από την δοκιμή και την τακτική χρήση κάνναβης δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ των ηλικιών. Ωστόσο, υψηλότερο ποσοστό αγοριών (28,3%, έναντι κοριτσιών 15,9%) και 18χρονων (28,0%, έναντι 16χρονων μαθητών 12,0%) θεωρούν «ακίνδυνη» την περιστασιακή χρήση κάνναβης. Το 2015 σημαντικά υψηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν «ακίνδυνη» την χρήση κάνναβης συγκριτικά με το 2011 και το 2007 (Γράφημα 25).

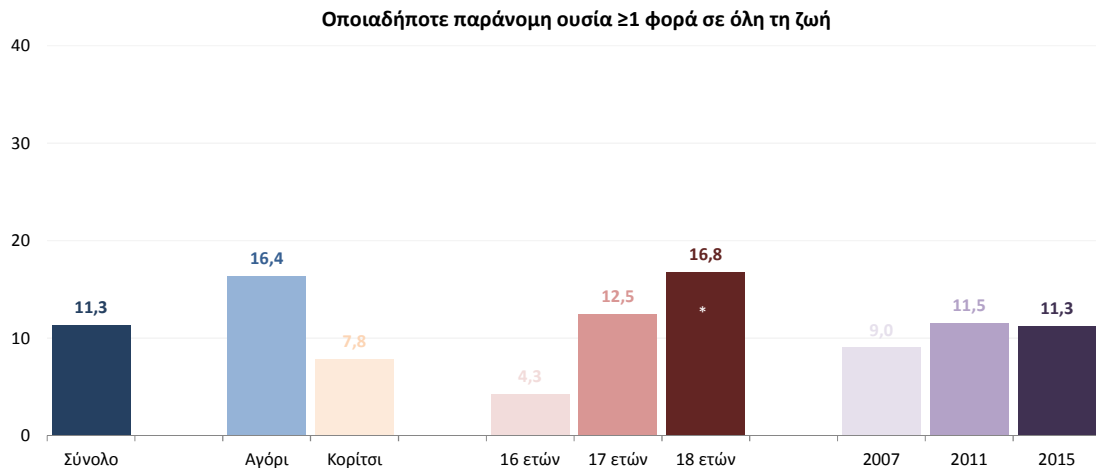
Γράφημα 24. Θεωρούν ακίνδυνη τη χρήση κάνναβης (%)

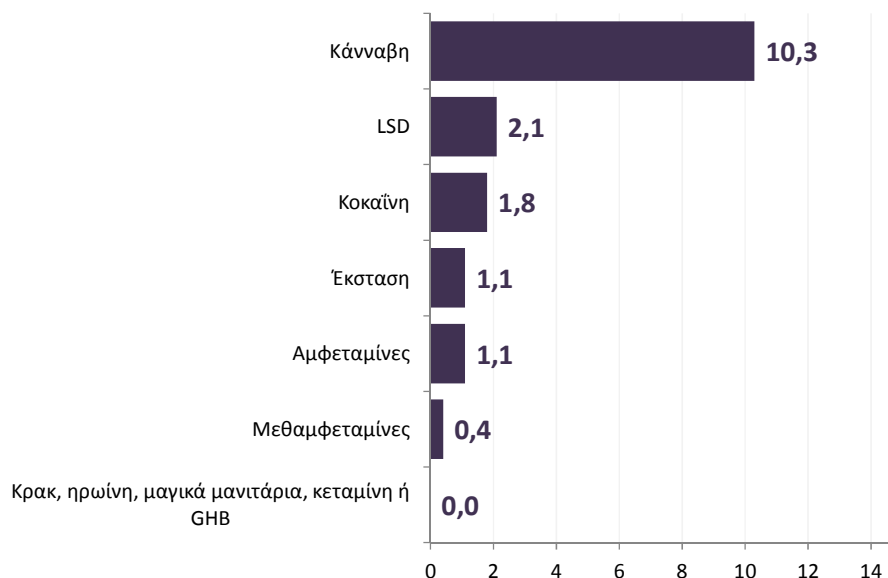
Γράφημα 25. Θεωρούν ακίνδυνη τη χρήση κάνναβης, διαχρονικά (%)

3.4.3. Χρήση κάποιας παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή

Ένας στους 9 μαθητές (11,3%) αναφέρει χρήση οποιασδήποτε παράνομης ουσίας² έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή (Γράφημα 26), κυρίως κάνναβης (Γράφημα 27). Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά στο ποσοστό χρήσης παράνομων ουσιών, με εξαίρεση την κοκαΐνη της οποίας η χρήση αναφέρθηκε μόνο από αγόρια. Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, οι 18χρονοι αναφέρουν χρήση οποιασδήποτε παράνομης ουσίας σε υψηλότερο ποσοστό (16,8%) συγκριτικά με τους 16χρονους (4,3%). Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό χρήσης οποιασδήποτε παράνομης ουσίας.

Γράφημα 26. Έχουν κάνει χρήση οποιασδήποτε παράνομης ουσίας ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή (%)

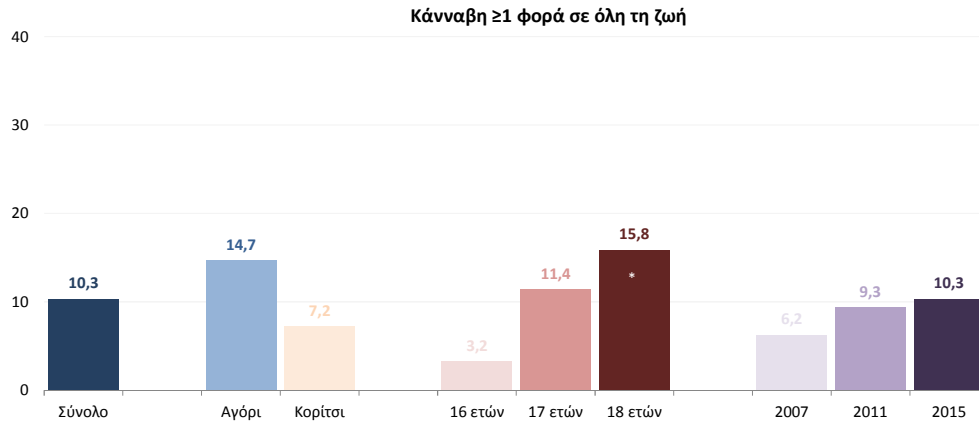

Γράφημα 27. Χρήση παράνομων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή, ανά ουσία (%)

² Περιλαμβάνει τις ουσίες κάνναβη, έκσταση, αμφεταμίνες, μεθαμφεταμίνες, κοκαΐνη, κρακ, LSD, ηρωίνη, κεταμίνη, «μαγικά μανιτάρια» και GHB

3.4.4. Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή

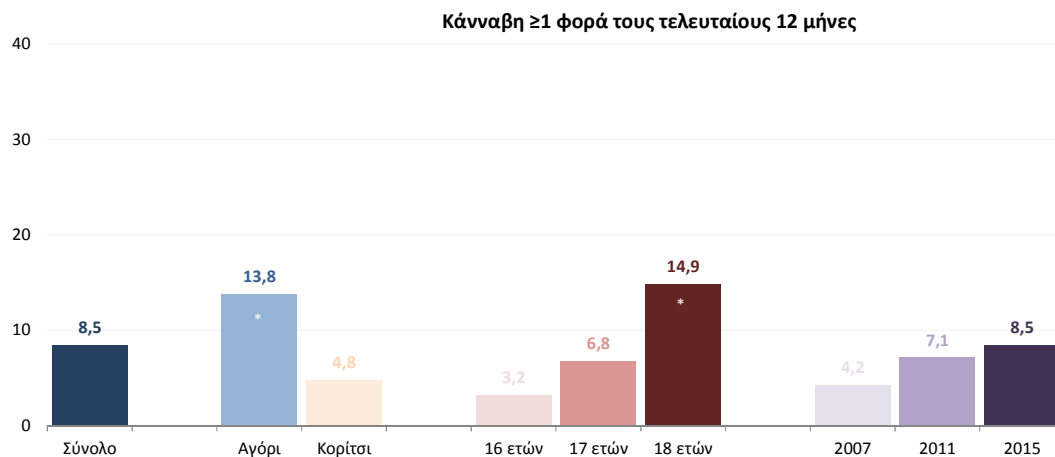
Ένας στους 10 μαθητές (10,3%) αναφέρει χρήση κάνναβης έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά στο ποσοστό χρήσης κάνναβης. Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, οι 18χρονοι αναφέρουν χρήση κάνναβης σε υψηλότερο ποσοστό (15,8%) συγκριτικά με τους 16χρονους (3,2%). Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό χρήσης κάνναβης (Γράφημα 28).

Γράφημα 28. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή (%)

3.4.5. Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες

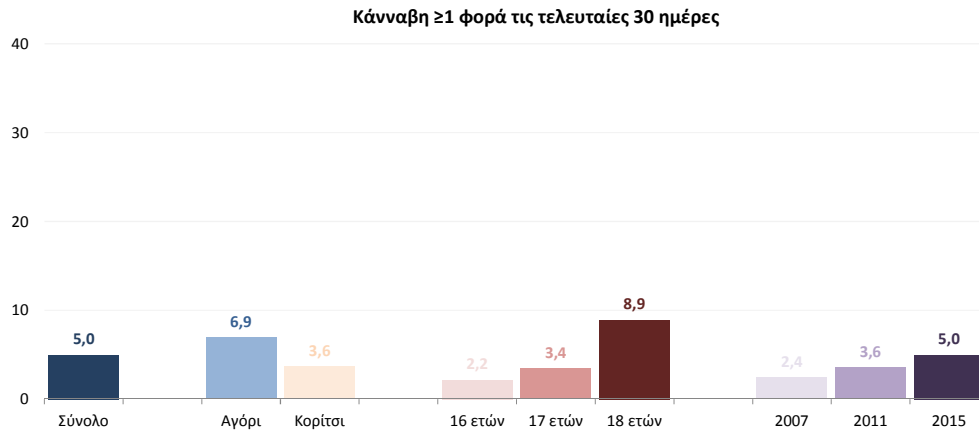
Ένας στους 12 μαθητές (8,5%) αναφέρει χρήση κάνναβης έστω και μία φορά κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν από την έρευνα. Υψηλότερο ποσοστό αγοριών (13,8%) από ότι κοριτσιών (4,8%) ανέφεραν πρόσφατη χρήση κάνναβης, όπως και περισσότεροι 18χρονοι από ότι 16- ή 17χρονοι. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό της πρόσφατης χρήσης κάνναβης (Γράφημα 29)

Γράφημα 29. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τους τελευταίους 12 μήνες (%)

3.4.6. Χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τις τελευταίες 30 ημέρες

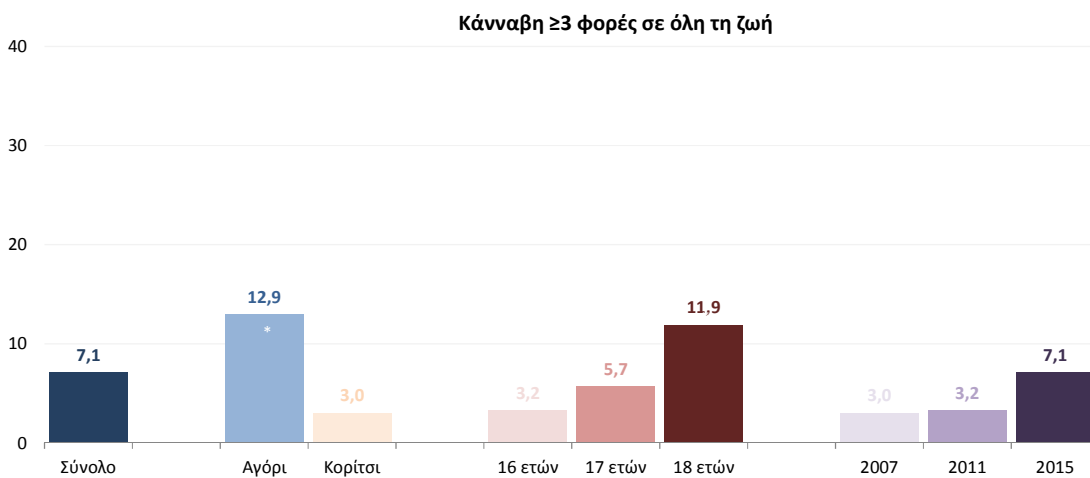
Ένας στους 20 μαθητές (5,0%) αναφέρει χρήση κάνναβης έστω και μία φορά κατά τις τελευταίους 30 ημέρες πριν από την έρευνα. Δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές στην πολύ πρόσφατη χρήση κάνναβης μεταξύ των φύλων ή των ηλικιακών ομάδων. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό της πολύ πρόσφατης χρήσης κάνναβης (Γράφημα 30)

Γράφημα 30. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 1 φορά τις τελευταίες 30 ημέρες (%)

3.4.7. Επανάληψη της χρήσης κάνναβης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή

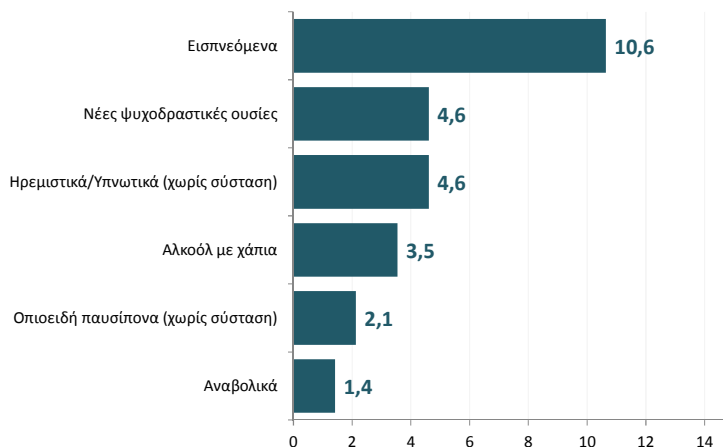
Σχεδόν ένας στους 14 μαθητές (7,1%) αναφέρει επανάληψη της χρήσης κάνναβης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή. Υψηλότερο ποσοστό αγοριών (12,9%) από ότι κοριτσιών (3,0%) αναφέρουν επανάληψη της χρήσης κάνναβης, ενώ δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό της επανάληψης της χρήσης κάνναβης (Γράφημα 31).

Γράφημα 31. Έχουν κάνει χρήση κάνναβης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή (επανάληψη της χρήσης) (%)

3.4.8. Χρήση άλλων ψυχοτρόπων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή

Ένας στους 10 μαθητές (10,6%) ανέφερε χρήση εισπνεόμενης ουσίας (κόλλα, βενζίνη) έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Σε ποσοστό 4,6% αναφέρθηκε χρήση «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών (π.χ., συνθετικά κανναβινοειδή) και μη-συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών (Γράφημα 32). Με εξαίρεση τα αναβολικά των οποίων η χρήση αναφέρθηκε μόνο από αγόρια, αγόρια και κορίτσια δεν διαφέρουν σημαντικά στο ποσοστό χρήσης άλλων ψυχοτρόπων ουσιών. Διαφορές δεν παρατηρούνται ούτε και μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων.

Γράφημα 32. Έχουν κάνει χρήση άλλων ψυχοτρόπων ουσιών ≥ 1 φορά σε όλη τη ζωή, ανά ουσία (%)

3.4.1. Συνοπτική αποτίμηση για τη χρήση άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών

Σχεδόν ένας στους 3 μαθητές (32,4%) θεωρεί ότι η πρόσβαση σε ηρεμιστικά / υπνωτικά είναι «εύκολη» και σχεδόν ένας στους 5 (19,2%) θεωρεί το ίδιο για την κάνναβη-ένας στους 7 (14,5%) θεωρεί «εύκολη» την πρόσβαση σε οπιοειδή παυσίπονα. Διαχρονικά χαμηλότερο ποσοστό μαθητών Λυκείου θεωρούν το 2015 ότι είναι «εύκολη» η πρόσβαση στην ουσία έκσταση (5,7%) και στις αμφεταμίνες (4,3%), συγκριτικά με το 2007.

Τουλάχιστον ένας στους 3 μαθητές (36,7%) θεωρεί «ακίνδυνη» τη δοκιμή κάνναβης, ένας στους 5 (20,9%) την περιστασιακή της χρήση, ενώ ένας στους 10 (10,0%) τη συστηματική της χρήση. Υψηλότερο ποσοστό αγοριών (28,3%, έναντι κοριτσιών 15,9%) και 18χρονων (28,0%, έναντι των μικρότερων μαθητών) θεωρούν «ακίνδυνη» την περιστασιακή χρήση κάνναβης. Το 2015 σημαντικά υψηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν «ακίνδυνη» την χρήση κάνναβης συγκριτικά με το 2007.

Ένας στους 9 μαθητές Λυκείου (11,3%) αναφέρει χρήση κάποιας παράνομης ουσίας έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Όπως είναι αναμενόμενο, οι 18χρονοι αναφέρουν χρήση κάποιας παράνομης ουσίας σε υψηλότερο ποσοστό (16,8%) συγκριτικά με τους 16χρονους (4,3%). Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό χρήσης οποιασδήποτε παράνομης ουσίας.

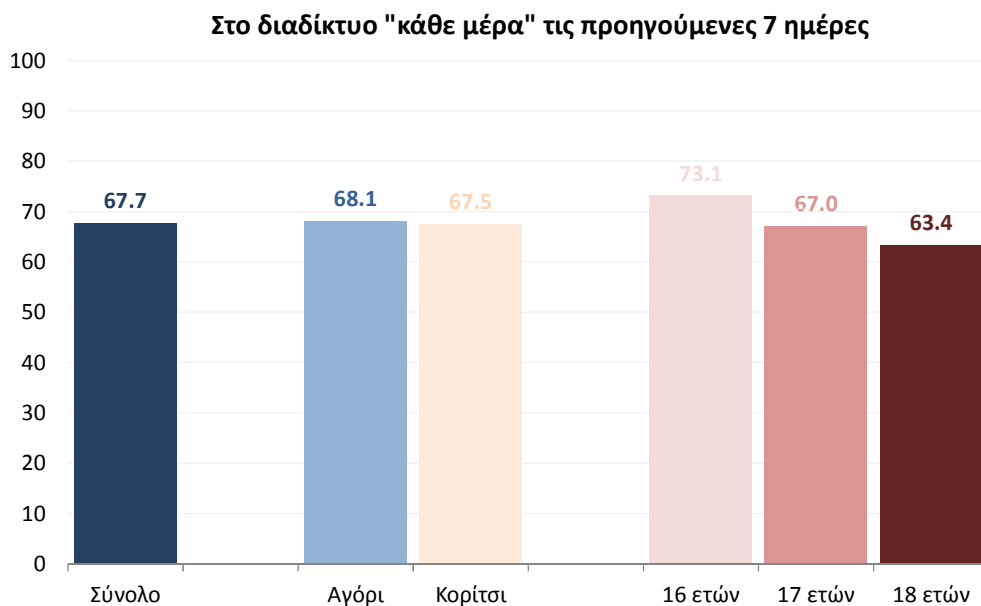
Η κάνναβη είναι η πιο δημοφιλής παράνομη ουσία· χρήση της ανέφερε ένας στους 10 μαθητές (10,3%), κυρίως οι 18χρονοι (15,8%). Η πλειονότητα των χρηστών κάνναβης έκαναν χρήση της ουσίας τους τελευταίους 12 μήνες (8,5% του δείγματος), και επανάληψη της χρήσης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή (7,1% του δείγματος), κυρίως αγόρια και 18χρονοι. Οι μισοί των χρηστών κάνναβης (5,0% του δείγματος) ανέφεραν χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 ημέρες. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό της χρήσης κάνναβης.

Ένας στους 10 μαθητές (10,6%) αναφέρει χρήση εισπνεόμενης ουσίας (κόλλα, βενζίνη) έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή. Σε ποσοστό 4,6% αναφέρθηκε χρήση «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών (π.χ., συνθετικά κανναβινοειδή) και μη-συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών.

3.5. ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

3.5.1. Καθημερινή χρήση του διαδικτύου

Οι μαθητές του Ν. Πέλλας ρωτήθηκαν σχετικά με το ποιες ημέρες της προηγούμενης εβδομάδας (εάν συνέβη) ήταν στο διαδίκτυο μέσω κάποιου ηλεκτρονικού υπολογιστή, τάμπλετ, κινητού τηλεφώνου / smartphone, κονσόλας ή οποιασδήποτε άλλης ηλεκτρονικής συσκευής, για οποιοδήποτε λόγο. Κατά μέσον όρο, οι μαθητές στο Ν. Πέλλας είναι στο διαδίκτυο σχεδόν έξι μέρες την εβδομάδα (μέσος όρος [ΜΟ] = 5,6 ημέρες την εβδομάδα, τυπική απόκλιση [ΤΑ] = 2,3 ημέρες). Οι δύο στους 3 μαθητές (67,7%) ήταν στο διαδίκτυο και τις επτά ημέρες της προηγούμενης εβδομάδας από την έρευνα (Γράφημα 33). Τα ποσοστά των μαθητών που αναφέρουν καθημερινή χρήση του διαδικτύου δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ ηλικιών.

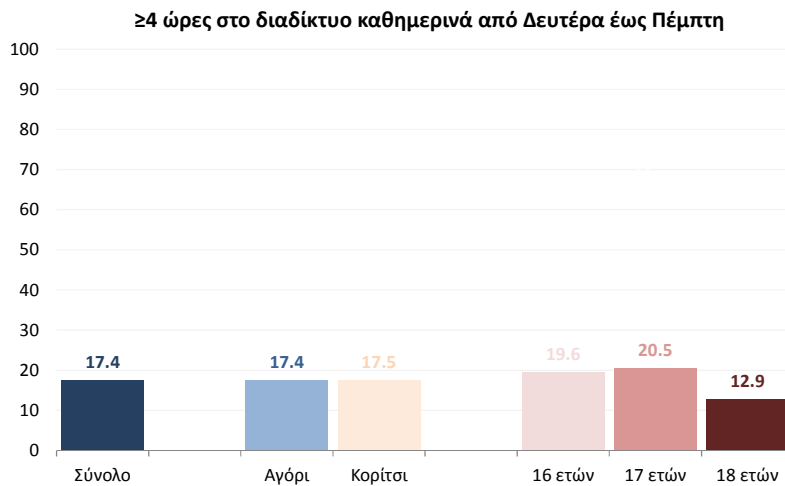

Γράφημα 33. Είναι στο διαδίκτυο καθημερινά (%)

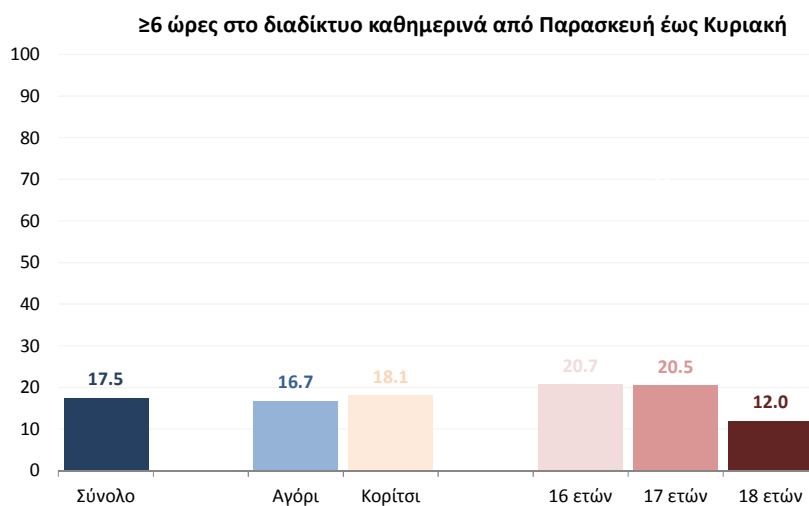
3.5.2. Παραμονή στο διαδίκτυο

Οι μαθητές ρωτήθηκαν σχετικά με τον αριθμό των ωρών που ήταν στο διαδίκτυο (εάν συνέβη) ξεχωριστά, μια τυπική ημέρα από τη Δευτέρα έως και την Πέμπτη και μια τυπική ημέρα από την Παρασκευή έως και την Κυριακή. Κατά τις τελευταίες 7 ημέρες πριν την έρευνα, κατά μέσον όρο, οι μαθητές παρέμειναν στο διαδίκτυο κατά 7,5 ώρες μια τυπική ημέρα από τη Δευτέρα έως και την Πέμπτη (ΤΑ: 6,9 ώρες) και 8,6 ώρες μια τυπική ημέρα από την Παρασκευή έως και την Κυριακή (ΤΑ: 6,1). Η μέση διάρκεια παραμονής στο διαδίκτυο δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων, οι μικρότεροι σε ηλικία μαθητές (16χρονοι και 17χρονοι) παραμένουν καθημερινά στο διαδίκτυο κατά μέσο όρο 2 με 3 ώρες περισσότερες από ότι οι 18χρονοι.

Ο ένας στους 6 μαθητές (17,4%) αναφέρει συνολική καθημερινή χρήση του διαδικτύου ≥ 4 ωρών μεταξύ Δευτέρας και Πέμπτης (Γράφημα 34) και παρόμοιο ποσοστό (17,5%) αναφέρει καθημερινή χρήση ≥ 6 ωρών μεταξύ Παρασκευής και Κυριακής (Γράφημα 35). Τα ποσοστά των μαθητών που αναφέρουν υπερβολική καθημερινή χρήση του διαδικτύου δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών ή μεταξύ ηλικιών.

Γράφημα 34. Είναι στο διαδίκτυο ≥ 4 ώρες καθημερινά Δευτέρα – Πέμπτη (%)

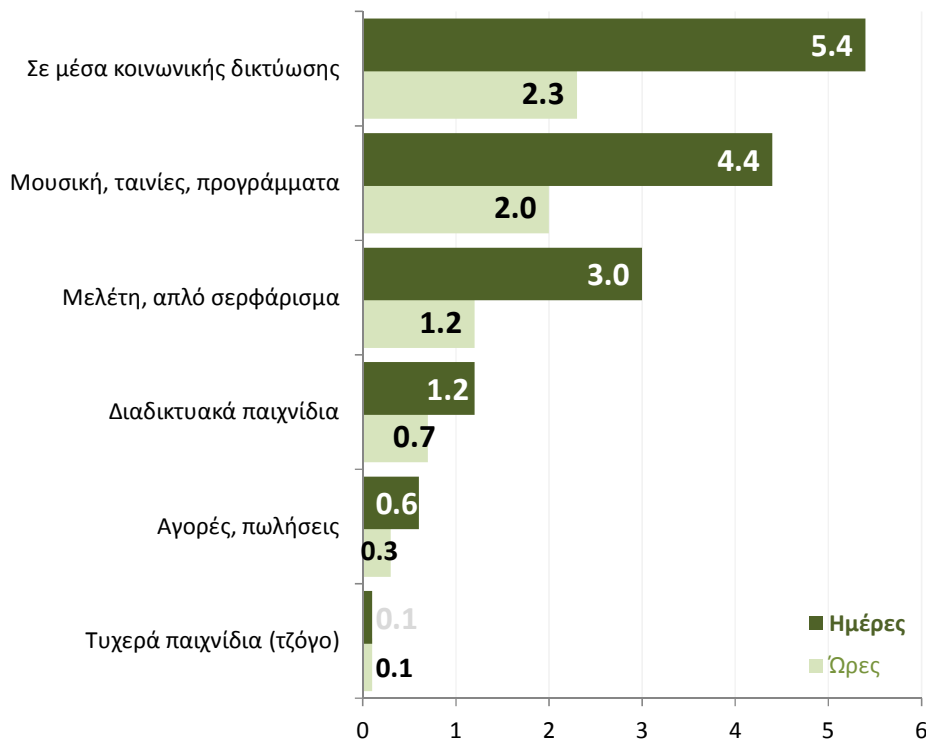
Γράφημα 35. Είναι στο διαδίκτυο ≥ 6 ώρες καθημερινά Παρασκευή – Κυριακή (%)

3.5.3. Λόγοι χρήσης του διαδικτύου

Οι μαθητές ρωτήθηκαν σχετικά με τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο τις τελευταίες 7 ημέρες πριν από την έρευνα (π.χ., χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, διαδικτυακά παιχνίδια, τυχερά παιχνίδια, μελέτη, ή απλό σερφάρισμα για αναζήτηση πληροφοριών, μουσική, βίντεο ή ταινίες, και αγορές ή πωλήσεις), καθώς και για το χρόνο που αφιέρωσαν σε κάθε μία από αυτές τις δραστηριότητες.

Τις περισσότερες κατά μέσον όρο ημέρες και ώρες στο διαδίκτυο οι μαθητές τις περνούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, 5,4 ημέρες την εβδομάδα (ΤΑ: 2,4 ημέρες) και 2,3 ώρες ανά ημέρα ενασχόλησης (ΤΑ: 1,9 ώρες) (Γράφημα 36). Ακολουθούν σε διάρκεια: η μουσική, ταινίες ή το κατέβασμα προγραμμάτων (4,4 ημέρες), η μελέτη ή το απλό σερφάρισμα για αναζήτηση πληροφοριών (3,0 ημέρες) και τα διαδικτυακά παιχνίδια (1,2 ημέρες την εβδομάδα).

Οι λόγοι χρήσης του διαδικτύου δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων. Αγόρια και κορίτσια διαφέρουν στον αριθμό των ημερών και των ωρών που αφιερώνουν για διαδικτυακά παιχνίδια (περισσότερες ημέρες και ώρες τα αγόρια) και στις ώρες που αφιερώνουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (τα κορίτσια αφιερώνουν 0,4 ώρες την ημέρα περισσότερο από τα αγόρια).

Γράφημα 36. Μέσος όρος ημερών και ωρών ενασχόλησης με το διαδίκτυο, ανά τύπο ενασχόλησης

3.5.4. Παθολογική χρήση του διαδικτύου

Οι μαθητές στο Ν. Πέλλας ρωτήθηκαν για το πόσο συχνά βιώνουν σειρά από καταστάσεις σε σχέση με τη χρήση του διαδικτύου. Μέσω των απαντήσεών τους κατέστη δυνατό να εκτιμηθεί ο βαθμός παθολογικής του χρήσης.³ Στο Γράφημα 37 παρουσιάζονται τα ποσοστά των μαθητών που απάντησαν «συχνά» ή «πολύ συχνά», ξεχωριστά για κάθε ερώτηση.

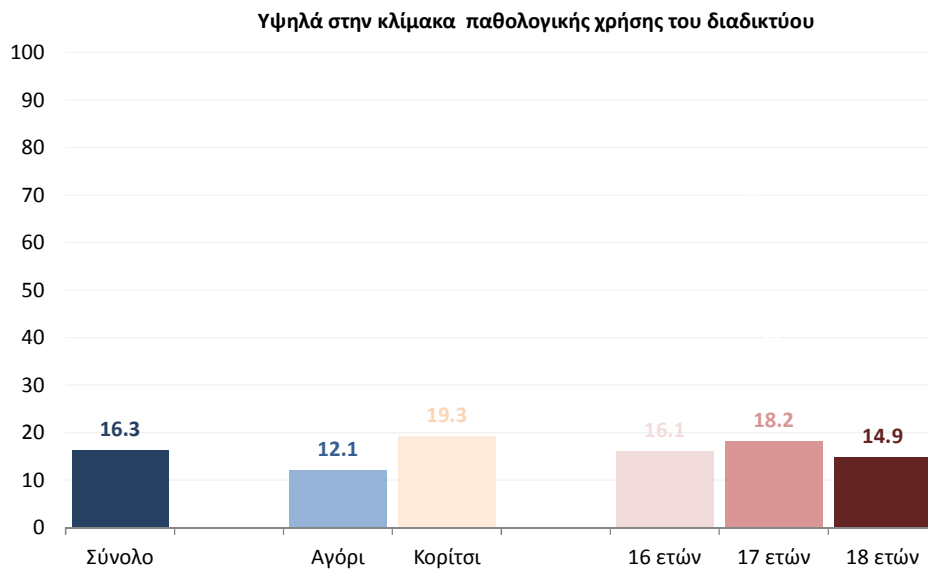
Γράφημα 37. Κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου (%)

³ Η εφαρμογή της κλίμακας για την παθολογική χρήση του διαδικτύου βασίζεται στην ακόλουθη μελέτη: Meerkerk G-J, van den Eijnden R, Franken I and Garretsen H (2010). Is compulsive internet use related to sensitivity to reward and punishment, and impulsivity?. Computers in Human Behavior, 26, 729–735.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών (42,1%) απάντησαν ότι συχνά μπαίνουν στο διαδίκτυο όταν νοιώθουν άκεφοι και σε κοντινό ποσοστό (37,9%) για να ξεφύγουν από στεναχώριες ή να ανακουφιστούν από αρνητικά συναισθήματα. Ένας στους 4 μαθητές (26,7%) εμφανίζεται προβληματισμένος για τον χρόνο που αφιερώνει στο διαδίκτυο, ενώ για περίπου έναν στους 5 συμβαίνει συχνά να τους λένε άτομα του περιβάλλοντος τους ότι πρέπει να αφιερώνουν λιγότερο χρόνο στο διαδίκτυο (21,6%), να τους είναι δύσκολο να διακόψουν (19,9%) ή να βιάζονται να τελειώσουν τη μελέτη προκειμένου να μπουν στο διαδίκτυο (19,6%) (Γράφημα 37)

Οι παραπάνω απόψεις δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των φύλων ή των ηλικιακών ομάδων με εξαίρεση την περίπτωση του να προτιμούν να είναι στο διαδίκτυο αντί να περνούν χρόνο με φίλους που είναι συνηθέστερο στους 16- και 17χρονους παρά στους 18χρονους.

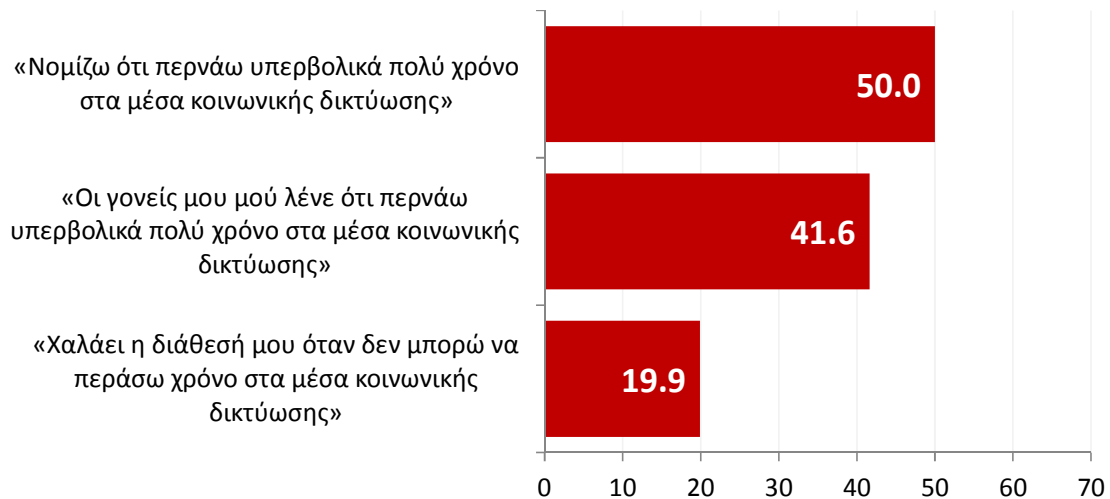
Με βάση τις απαντήσεις των μαθητών στις παραπάνω ερωτήσεις υπολογίστηκε ο βαθμός παθολογικής χρήσης του διαδικτύου. Ένας στους 6 μαθητές (16,3%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα παθολογικής χρήσης. Τα επίπεδα παθολογικής χρήσης δεν διέφεραν σημαντικά μεταξύ των φύλων ή των τριών ηλικιακών ομάδων (Γράφημα 38).

Γράφημα 38. Υψηλά στην κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου (%)

3.5.5. Προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

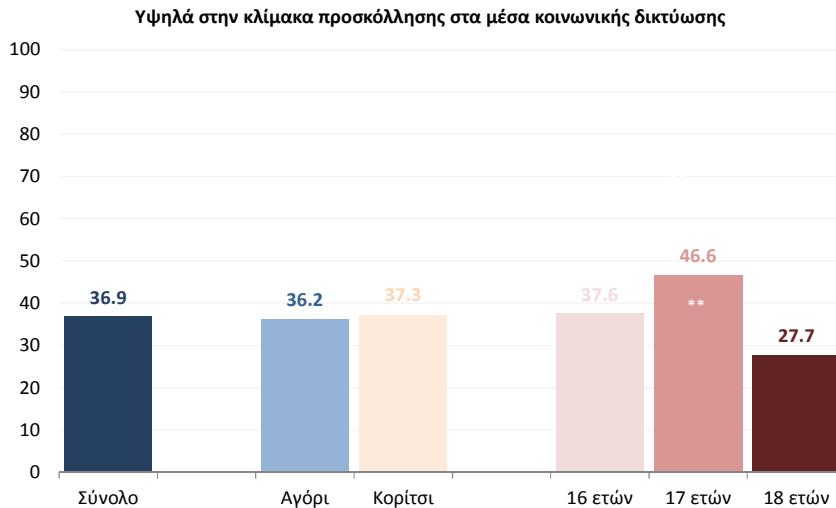
Οι μαθητές ρωτήθηκαν επίσης για το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με αναφορές σχετικά με την ενασχόλησή τους με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μέσω των απαντήσεών τους κατέστη δυνατό να εκτιμηθεί ο βαθμός προσκόλλησης τους στα μέσα αυτά. Ένας στους 2 μαθητές (50,0%) συμφωνούν με την άποψη ότι περνούν υπερβολικά πολύ χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δύο στους 5 (41,6%) ότι οι γονείς τους τους λένε ότι περνούν υπερβολικά πολύ χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, και ένας στους 5 (19,9%) ότι δυσανασχετεί κάθε φορά που δεν μπορεί να περάσει χρόνο στα μέσα αυτά (Γράφημα 39).

Γράφημα 39. Κλίμακα προσκόλλησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (%)

Λαμβάνοντας υπ' όψη τον συνδυασμό των απαντήσεων των μαθητών σχετικά με τη σχέση που έχουν με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κατέστη δυνατό να εκτιμηθεί ο βαθμός προσκόλλησης τους από τα μέσα αυτά. Κάτι παραπάνω από ένας στους 3 μαθητές (36,9%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην ειδική κλίμακα των Holstein και συνεργατών (2014)⁴ για την προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αγόρια και κορίτσια δεν διέφεραν ως προς τα επίπεδα εμφάνισης υψηλής βαθμολογίας. Σημαντική διαφορά αντίθετα παρατηρήθηκε μεταξύ των 17- και των 18χρονων με τους πρώτους να παρουσιάζουν σε υψηλότερο ποσοστό υψηλή βαθμολογία προσκόλλησης (46,6% και 27,7%, αντίστοιχα) (Γράφημα 40).

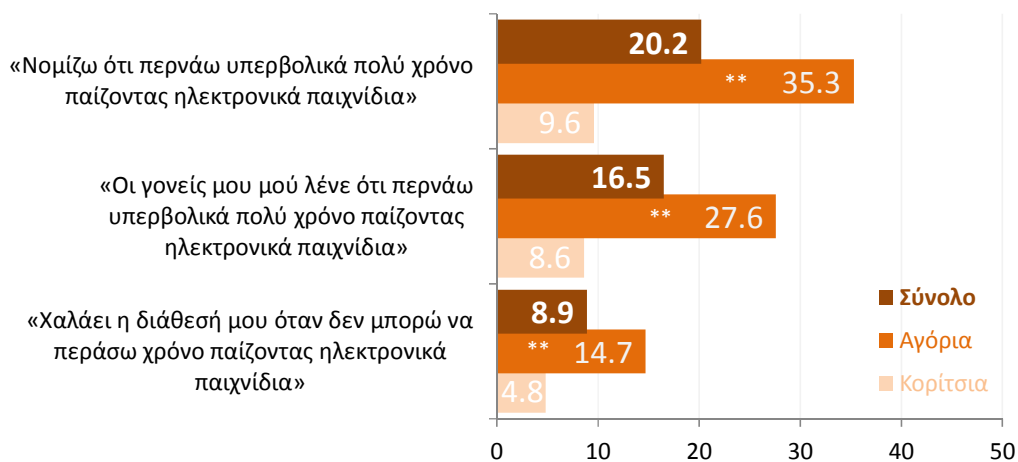
⁴ Holstein B, Pedersen T, Bendtsen P, Madsen K, Meilstrup C, Nielsen L and Rasmussen M (2014). Perceived problems with computer gaming and internet use among adolescents: measurement tool for non-clinical survey studies. BMC Public Health, 14: 361 10.1186/1471-2458-14-361

Γράφημα 40. Υψηλά στην κλίμακα προσκόλλησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (%)

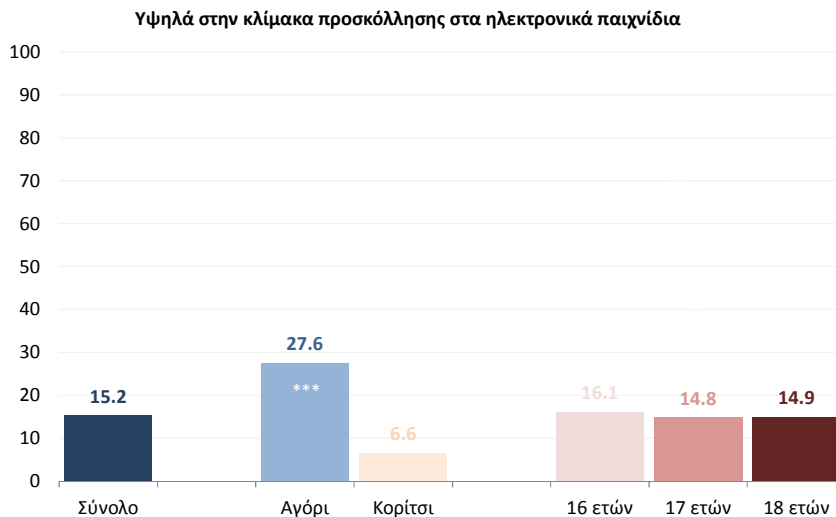
3.5.6. Προσκόλληση στα ηλεκτρονικά παιχνίδια

Οι μαθητές ρωτήθηκαν επίσης για τον το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν με αναφορές σχετικά με την ενασχόλησή τους με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Μέσω των απαντήσεών τους κατέστη δυνατό να εκτιμηθεί ο βαθμός προσκόλλησης τους στα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Ένας στους 5 μαθητές (20,2%) συμφωνούν με την άποψη ότι περνούν υπερβολικά πολύ χρόνο παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια, ένας στους 6 (16,5%) ότι οι γονείς τους τους λένε ότι περνούν υπερβολικά πολύ χρόνο παίζοντας, και ένας στους 11 (8,9%) ότι δυσανασχετεί κάθε φορά που δεν μπορεί να παίξει ηλεκτρονικά παιχνίδια (Γράφημα 41). Οι απόψεις δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων. Ωστόσο, τα αγόρια συμφωνούν σε υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια σε όλους τους δείκτες προσκόλλησης στα παιχνίδια (Γράφημα 41).

Γράφημα 41. Κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (%)

Λαμβάνοντας υπ' όψη τον συνδυασμό των απαντήσεων των μαθητών για τη σχέση που έχουν με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, και με βάση ειδική κλίμακα των Holstein και συνεργατών (2014)⁵ για την προσκόλληση στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, κατέστη δυνατό να εκτιμηθεί ο βαθμός προσκόλλησής τους σε αυτά. Υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια εμφάνισε σχεδόν ένας στους 6 μαθητές (15,2%). Μικροί και μεγάλοι σε ηλικία μαθητές δεν διέφεραν ως προς τα επίπεδα εμφάνισης υψηλής βαθμολογίας. Σημαντική διαφορά αντίθετα παρατηρήθηκε μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, με τα αγόρια να παρουσιάζουν σε υψηλότερο ποσοστό υψηλή βαθμολογία προσκόλλησης (27,6% και 6,6%, αντίστοιχα) (Γράφημα 42).

Γράφημα 42. Υψηλά στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια (%)

3.5.1. Συνοπτική αποτίμηση για τη χρήση του διαδικτύου

Κατά μέσον όρο, οι μαθητές Λυκείου στο Ν. Πέλλας είναι στο διαδίκτυο σχεδόν έξι μέρες την εβδομάδα οι δύο στους 3 (67,7%) ήταν στο διαδίκτυο και τις επτά ημέρες της προηγούμενης εβδομάδας πριν από την έρευνα. Μια τυπική ημέρα από τη Δευτέρα έως και την Πέμπτη οι μαθητές κάνουν χρήση του διαδικτύου κατά μέσον όρο, 7,5 ώρες, ενώ μια τυπική ημέρα από την Παρασκευή έως και την Κυριακή 8,6 ώρες. Οι 16- και 17χρονοι παραμένουν καθημερινά στο διαδίκτυο κατά μέσο όρο 2 με 3 ώρες περισσότερες από τους 18χρονους.

Τις περισσότερες κατά μέσον όρο ημέρες και ώρες στο διαδίκτυο οι μαθητές τις περνούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, 5,4 ημέρες την εβδομάδα και 2,3 ώρες ανά ημέρα. Ακολουθούν σε διάρκεια: η μουσική, ταινίες ή το κατέβασμα προγραμμάτων, η μελέτη ή το απλό σερφάρισμα για αναζήτηση πληροφοριών και τα διαδικτυακά παιχνίδια. Αγόρια και κορίτσια διαφέρουν στον αριθμό των ημερών και των ωρών που αφιερώνουν για διαδικτυακά παιχνίδια (περισσότερες ημέρες και ώρες τα αγόρια) και στις ώρες που αφιερώνουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (τα κορίτσια αφιερώνουν 0,4 ώρες την ημέρα περισσότερο από τα αγόρια).

⁵ Holstein B, Pedersen T, Bendtsen P, Madsen K, Meilstrup C, Nielsen L and Rasmussen M (2014). Perceived problems with computer gaming and internet use among adolescents: measurement tool for non-clinical survey studies. BMC Public Health, 14: 361 10.1186/1471-2458-14-361

Το 42,1% των μαθητών του δείγματος απάντησαν ότι συχνά μπαίνουν στο διαδίκτυο όταν νοιώθουν άκεφοι και σε κοντινό ποσοστό (37,9%) για να ξεφύγουν από στεναχώριες ή να ανακουφιστούν από αρνητικά συναισθήματα., ενώ ένας στους 6 μαθητές (16,3%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου, χωρίς τα επίπεδα παθολογικής χρήσης να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των φύλων ή των τριών ηλικιακών ομάδων.

Κάτι παραπάνω από ένας στους 3 μαθητές (36,9%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην ειδική κλίμακα για την προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αγόρια και κορίτσια δεν διέφεραν ως προς τα επίπεδα εμφάνισης υψηλής βαθμολογίας, αλλά σημαντική διαφορά παρατηρήθηκε μεταξύ των 17- και των 18χρονων με τους πρώτους να παρουσιάζουν σε υψηλότερο ποσοστό υψηλή βαθμολογία προσκόλλησης (46,6% και 27,7%, αντίστοιχα).

Τέλος υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια εμφάνισε σχεδόν ένας στους 6 μαθητές (15,2%). Σημαντική διαφορά παρατηρήθηκε μόνο στα φύλα, με τα αγόρια να παρουσιάζουν σε υψηλότερο ποσοστό υψηλή βαθμολογία προσκόλλησης (27,6% και 6,6%, αντίστοιχα).

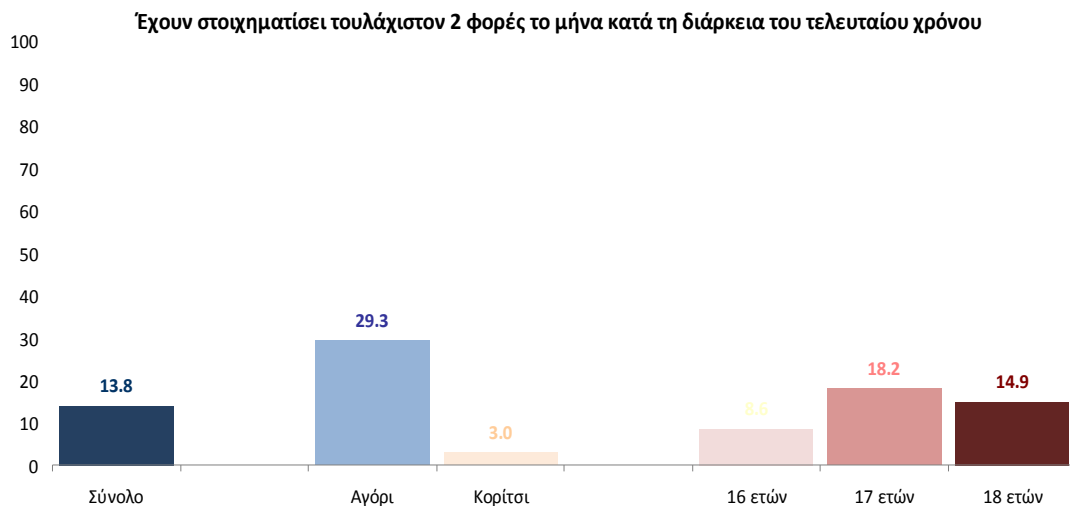
3.6. ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Παρουσιάζονται ακολούθως τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τέσσερις δείκτες που αφορούν στην ενασχόληση των εφήβων με το στοιχηματισμό: τη συχνότητα ενασχόλησής τους, τη βαρύτητα με την οποία ασχολούνται με το στοιχηματισμό, τους τρόπους με τους οποίους στοιχηματίζουν και την πιθανή εξάρτησή τους από το στοιχηματισμό. Οι διαφορές στα ποσοστά μεταξύ των φύλων και των ηλικιών παρουσιάζονται ως σημαντικές μόνο όταν $p < 0,05$.

3.6.1. Ενασχόληση με το στοιχηματισμό

Συχνότητα ενασχόλησης με το στοιχηματισμό

Ένας στους 7 μαθητές (13,8%) αναφέρει ότι έχει παίξει/στοιχηματίσει χρήματα τουλάχιστον 2 φορές το μήνα κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών πριν από την έρευνα. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα αγόρια είναι 29,3%, σημαντικά υψηλότερο από το αντίστοιχο των κοριτσιών (3,0%). Δεν καταγράφονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιών αναφορικά με την ενασχόληση με το στοιχηματισμό (Γράφημα 43).

Γράφημα 43. Έχουν στοιχηματίσει ≥ 2 φορές το μήνα, τους τελευταίους 12 μήνες (%)

Βαρύτητα ενασχόλησης με το στοιχηματισμό

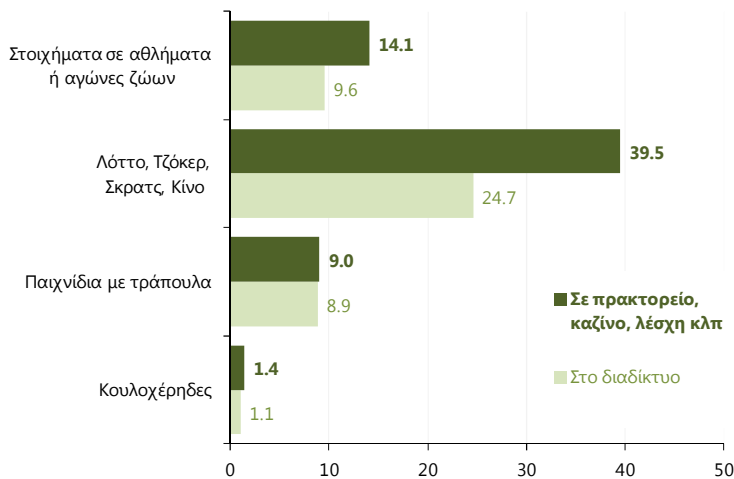
Συνδυαστικά με τη συχνότητα ενασχόλησής τους με το στοιχηματισμό, οι έφηβοι ρωτήθηκαν και για τη βαρύτητα ενασχόλησής τους όπως προκύπτει από τις ώρες τις οποίες περνούν στοιχηματίζοντας χρήματα. Από τις απαντήσεις τους στην Κλίμακα Προβληματικής Ενασχόλησης με τον Στοιχηματισμό (Consumption Screen for Problem Gambling⁶) προκύπτει ότι ποσοστό 6,4% των εφήβων εντάσσονται στην υποκατηγορία της υπερβολικής ενασχόλησης. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό αγόρια

⁶ Rockloff, M. (2011). Validation of the consumption screen for problem gambling (CSPG). *Journal of Gambling Studies*, 1–10.

(12,1%) από ό, τι κορίτσια (2,4%), ενώ δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων

3.6.2. Τρόποι στοιχηματισμού

Οι έφηβοι ρωτήθηκαν για τους τρόπους με τους οποίους στοιχημάτισαν χρήματα (στο διαδίκτυο ή σε χώρους όπως τα πρακτορεία ΟΠΑΠ) και για τα παιχνίδια στα οποία στοιχημάτισαν κατά τους τελευταίους 12 μήνες. Ένας στους 4 εφήβους (24,7%) αναφέρει ότι στοιχημάτισε χρήματα σε παιχνίδια όπως το Λόττο και το Τζόκερ στο διαδίκτυο, ενώ δύο στους 5 εφήβους (39,5%) στοιχημάτισε σε κάποιο πρακτορείο. Ένας στους 10 εφήβους (9,6%) αναφέρει ότι στοιχημάτισε χρήματα σε αθλήματα ή/και αγωνίσματα ζώων στο διαδίκτυο, ενώ ένας στους 7 (14,6%) στοιχημάτισε σε κάποιο πρακτορείο. Αναφορικά με τα παιχνίδια με τράπουλα και τους κουλοχέρηδες, οι έφηβοι απαντούν ότι στοιχημάτισαν χρήματα τόσο στο διαδίκτυο όσο και σε πρακτορείο σε παρόμοια ποσοστά (Γράφημα 44).

Γράφημα 44. Τρόπος στοιχηματισμού και είδος παιχνιδιού (%)

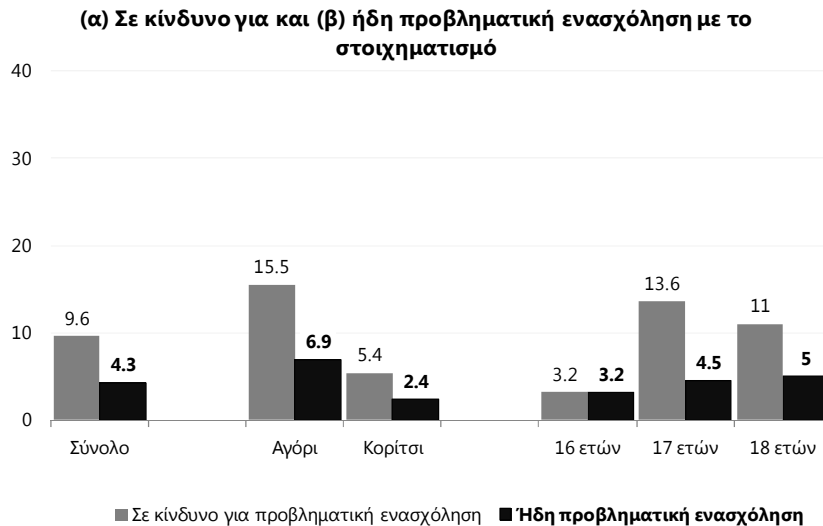
Διαφορές μεταξύ των δύο φύλων παρατηρούνται στα παιχνίδια όπως το Λόττο, το Τζόκερ, το Σκρατς και το Κίνο σε πρακτορεία κτλ στα οποία τα αγόρια στοιχηματίζουν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (48,7%) συγκριτικά με τα κορίτσια (33,1%), ενώ για τα αντίστοιχα παιχνίδια μέσω διαδικτύου η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων δεν είναι στατιστικά σημαντική (29,8% και 21,2% για αγόρια και κορίτσια, αντίστοιχα). Επιπλέον, τα αγόρια στοιχηματίζουν χρήματα σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με τα κορίτσια σε αθλητικούς αγώνες και αγώνες ζώων τόσο σε πρακτορεία κτλ (29,6% και 4,2% για αγόρια και κορίτσια, αντίστοιχα) όσο και στο διαδίκτυο (21,7% και 1,2%, αντίστοιχα).

3.6.3. Πιθανή εξάρτηση από το στοιχηματισμό

Εξετάζοντας τα πιθανά συμπτώματα εξάρτησης από το στοιχηματισμό με τη χρήση της κλίμακας «The Lie/Bet questionnaire for screening pathological gamblers»⁷ οι μαθητές ρωτήθηκαν για το εάν χρειάστηκε ποτέ να πουν ψέματα σχετικά με την ενασχόλησή τους με το στοιχηματισμό και για το εάν ποτέ ένιωσαν την ανάγκη να στοιχηματίσουν όλο και

⁷ Johnson, E. E., Hamer, R., Nora, R. M., Tan, B., Eisenstein, N., & Engelhart, C. (1997). The Lie/Bet questionnaire for screening pathological gamblers. *Psychological Reports*, 80(1): 83–88.

περισσότερα χρήματα. Από την αξιολόγηση των απαντήσεων τους προκύπτει ότι ένας στους 10 εφήβους (9,6%) βρίσκεται σε κίνδυνο για προβληματική ενασχόληση με το στοιχηματισμό, ενώ ποσοστό 4,3% έχουν ήδη προβληματική ενασχόληση. Στα αγόρια τα παραπάνω ποσοστά αυξάνονται σε 15,5% για κίνδυνο προβληματικής ενασχόλησης με τον τζόγο και 6,9% για ήδη προβληματική ενασχόληση. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών ηλικιών στα πιθανά συμπτώματα εξάρτησης από το στοιχηματισμό (Γράφημα 45).

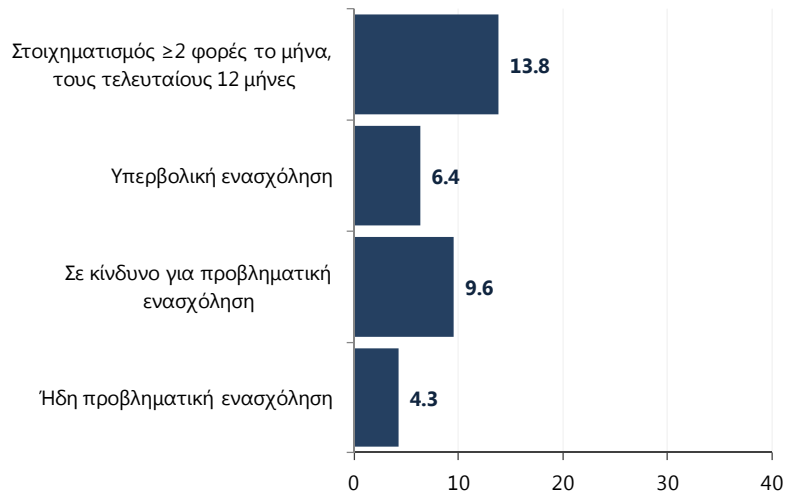
Γράφημα 45. (α) Σε κίνδυνο και (β) ήδη με προβληματική ενασχόληση με τον στοιχηματισμό (%)

3.6.4. Συνοπτική αποτίμηση για το στοιχηματισμό

Ένας στους 7 μαθητές Λυκείου στον Ν. Πέλλας (13,8%) έχουν παίξει/στοιχηματίσει χρήματα τουλάχιστον 2 φορές το μήνα, κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν από την έρευνα. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα αγόρια ανέρχεται στο 29,3% έναντι στο 3,0% των κοριτσιών. Ποσοστό 6,4% των εφήβων φαίνεται ότι ασχολούνται υπερβολικά με τον τζόγο, κυρίως αγόρια (12,1%).

Οι έφηβοι απαντούν ότι παίζουν/στοιχηματίζουν χρήματα τόσο στο διαδίκτυο όσο και σε φυσικούς χώρους (πρακτορεία ΟΠΑΠ κλπ). Στην πλειονότητά τους στοιχηματίζουν σε παιχνίδια όπως το Λόττο και το Τζόκερ και σε αθλητικούς αγώνες ή αγώνες ζώων. Από την αξιολόγηση των απαντήσεων των εφήβων για πιθανή εξάρτησή τους από το στοιχηματισμό, προκύπτει ότι ένας στους 10 (9,6%) βρίσκεται σε κίνδυνο για προβληματική ενασχόληση ενώ ποσοστό 4,3% έχουν ήδη προβληματική ενασχόληση, με τα αντίστοιχα ποσοστά για τα αγόρια να φτάνουν το 15,5% και 6,9%, αντίστοιχα.

Συνοπτική αποτίμηση για το στοιχηματισμό

Γράφημα 46. Συνοπτική αποτίμηση για το στοιχηματισμό (%)

4. ΣΥΝΟΨΗ

4.1.1. Κάπνισμα

Πάνω από δύο στους 5 μαθητές Λυκείου (42,6%) έχουν καπνίσει έστω και μία φορά σε όλη τους τη ζωή. Εξ' αυτών, ποσοστό 30,3% έχουν καπνίσει το πρώτο τους τσιγάρο σε ηλικία ≤ 13 ετών, ενώ περισσότεροι από τους μισούς (24,65 επί του συνόλου) έχουν καπνίσει πρόσφατα. Η πλειονότητα των πρόσφατων καπνιστών (18,1% επί του συνόλου) καπνίζει καθημερινά, και μεταξύ αυτών, κάτι λιγότερο από τους μισούς είναι βαρείς καπνιστές (7,5% επί του συνόλου). Με εξαίρεση το ηλεκτρονικό τσιγάρο που κυριαρχούν τα αγόρια, τα ποσοστά για όλους τους υπόλοιπους δείκτες του καπνίσματος δεν διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των φύλων, ενώ σημαντικές διαφορές μεταξύ των ηλικιών παρατηρούνται μόνο στο κάπνισμα τουλάχιστον μία φορά σε όλη τη ζωή, στο βαρύ κάπνισμα και μόνο κατά τη σύγκριση των 18χρονων με τους 16χρονους. Διαχρονικά δεν παρατηρούνται μεταβολές σε κάποιον από τους δείκτες του καπνίσματος.

4.1.2. Οιοπνευματώδη

Δύο στους 3 μαθητές Λυκείου (64,5%) θεωρούν εύκολη την πρόσβαση σε οιοπνευματώδη ποτά, κυρίως σε εκείνα με χαμηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλ. Σχεδόν ένας στους 4 (23,2%) θεωρεί ακίνδυνο να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά. Την τελευταία τετραετία μειώθηκε σημαντικά το ποσοστό των μαθητών που θεωρούν ακίνδυνο να πίνει κανείς τουλάχιστον 5 ποτά σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο (από 17,5% σε 3,9%). Περισσότεροι από δύο στους 3 μαθητές αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου μήνα ήπιαν κάποιο οιοπνευματώδες ποτό σε μπαρ, κλαμπ, καφετέρια ή εστιατόριο. Οι μισοί μαθητές Λυκείου (48,2%) αναφέρουν ότι υπάρχει στο κοντινό τους περιβάλλον κάποιο πρόσωπο που πίνει υπερβολικά.

Πρόσφατη κατανάλωση (τον τελευταίο μήνα) οιοπνευματωδών ποτών αναφέρεται από τρεις στους 4 εφήβους (75,4%), ενώ κατανάλωση τουλάχιστον 10 φορές τον τελευταίο μήνα αναφέρει ένας στους 8 μαθητές (12,1%), με το αντίστοιχο ποσοστό να καταγράφει σημαντική μείωση από το 2007 στο 2015. Τα αγόρια προτιμούν να καταναλώνουν μπύρα και βαριά οιοπνευματώδη ποτά·τα κορίτσια προτιμούν το κρασί και βαριά οιοπνευματώδη.

Σχεδόν οι μισοί μαθητές (44,1%) αναφέρουν υπερβολική κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών (τουλάχιστον 5 ποτά στη σειρά) τουλάχιστον μία φορά κατά τον τελευταίο μήνα, σε υψηλότερο ποσοστό αγόρια (56,0%), ενώ υπερβολική κατανάλωση τουλάχιστον τρεις φορές το μήνα αναφέρεται από έναν στους 8 μαθητές (12,1%). Ένας στους 12 μαθητές (8,2%) μέθυσε την τελευταία φορά που ήπια, ενώ μέθυσαν τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο χρόνο οι δύο στους 5 μαθητές (39,3%) και τουλάχιστον 3 φορές ο ένας στους 8 (13,2%).

Τρεις στους 4 μαθητές (77,3%) αναφέρουν ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου υπήρξαν επιβάτες σε όχημα του οποίου ο οδηγός είχε πει πολύ. Εξαιτίας της κατανάλωσης αλκοόλ ένας στους 6 μαθητές Λυκείου είχε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλακτικό. Επιπλέον, μετά από κατανάλωση οιοπνευματωδών ποτών, ένας στους 8 οδήγησε μηχανοκίνητο όχημα, ενώ 1,6% ενεπλάκησαν σε τροχαίο ατύχημα.

4.1.3. Άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες

Σχεδόν ένας στους 3 μαθητές (32,4%) θεωρεί ότι η πρόσβαση σε ηρεμιστικά / υπνωτικά είναι «εύκολη» και σχεδόν ένας στους 5 (19,2%) θεωρεί το ίδιο για την κάνναβη, ενώ ένας στους 7 (14,5%) θεωρεί «εύκολη» την πρόσβαση σε οπιοειδή παυσίπονα. Διαχρονικά χαμηλότερο ποσοστό μαθητών Λυκείου θεωρούν το 2015 ότι είναι «εύκολη» η πρόσβαση στην ουσία έκσταση (5,7%) και στις αμφεταμίνες (4,3%), συγκριτικά με το 2007

Τουλάχιστον ένας στους 3 μαθητές (36,7%) θεωρεί «ακίνδυνη» τη δοκιμή κάνναβης, ένας στους 5 (20,9%) την περιστασιακή της χρήση, ενώ ένας στους 10 (10,0%) τη συστηματική της χρήση. Υψηλότερο ποσοστό αγοριών (28,3%) και 18χρονων (28,0%) θεωρούν «ακίνδυνη» την περιστασιακή χρήση κάνναβης. Το 2015 σημαντικά υψηλότερο ποσοστό μαθητών θεωρούν «ακίνδυνη» την χρήση κάνναβης συγκριτικά με το 2007.

Ένας στους 9 μαθητές Λυκείου (11,3%) ανέφερε χρήση κάποιας παράνομης ουσίας έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, κυρίως οι 18χρονοι (16,8%). Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό χρήσης οποιασδήποτε παράνομης ουσίας.

Η κάνναβη είναι η πιο δημοφιλής παράνομη ουσία χρήση της ανέφερε ένας στους 10 μαθητές (10,3%), κυρίως οι 18χρονοι (15,8%). Η πλειονότητα των χρηστών κάνναβης έκαναν χρήση της ουσίας τους τελευταίους 12 μήνες (8,5% του δείγματος), και επανάληψη της χρήσης ≥ 3 φορές σε όλη τη ζωή (7,1% του δείγματος), κυρίως αγόρια και 18χρονοι. Οι μισοί των χρηστών κάνναβης (5,0% του δείγματος) ανέφεραν χρήση τις τελευταίες 30 ημέρες. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές στο ποσοστό της χρήσης κάνναβης.

Ένας στους 10 μαθητές (10,6%) ανέφερε χρήση εισπνεόμενης ουσίας (κόλλα, βενζίνη), ενώ σε ποσοστό 4,6% αναφέρθηκε χρήση «νέων» ψυχοδραστικών ουσιών (π.χ., συνθετικά κανναβινοειδή) και μη-συνταγογραφημένη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών.

4.1.4. Διαδίκτυο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ηλεκτρονικά παιχνίδια

Οι μαθητές Λυκείου είναι στο διαδίκτυο σχεδόν έξι μέρες την εβδομάδα-οι δύο στους 3 (67,7%) είναι στο διαδίκτυο και τις επτά ημέρες. Μια τυπική από Δευτέρα έως Πέμπτη οι μαθητές είναι στο διαδίκτυο κατά μέσον όρο 7,5 ώρες, ενώ μια τυπική ημέρα από Παρασκευή έως Κυριακή 8,6 ώρες. Οι 16- και οι 17χρονοι παραμένουν καθημερινά στο διαδίκτυο κατά μέσο όρο 2 με 3 ώρες περισσότερες από τους 18χρονους.

Τις περισσότερες ημέρες και ώρες στο διαδίκτυο οι μαθητές τις περνούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, 2,3 ώρες την ημέρα, 5,4 ημέρες την εβδομάδα. Ακολουθούν σε διάρκεια: η μουσική, ταινίες ή το κατέβασμα προγραμμάτων, η μελέτη ή το απλό σερφάρισμα για αναζήτηση πληροφοριών και τα διαδικτυακά παιχνίδια. Τα αγόρια αφιερώνουν περισσότερες ημέρες και ώρες για διαδικτυακά παιχνίδια από τα κορίτσια, ενώ τα κορίτσια αφιερώνουν 0,4 ώρες την ημέρα περισσότερες από τα αγόρια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το 42,1% των μαθητών μπαίνουν στο διαδίκτυο όταν νοιώθουν άκεφοι και το 37,9% για να ξεφύγουν από στεναχώριες ή να ανακουφιστούν από αρνητικά συναισθήματα· ένας στους 6 μαθητές (16,3%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα παθολογικής χρήσης του διαδικτύου, χωρίς οι βαθμολογίες να διαφέρουν μεταξύ των φύλων ή των ηλικιακών

ομάδων. Επιπλέον, τουλάχιστον ένας στους 3 μαθητές (36,9%) εμφάνισε υψηλή βαθμολογία στην ειδική κλίμακα για την προσκόλληση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κυρίως οι 17χρονοι (46,6%). Υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα προσκόλλησης στα ηλεκτρονικά παιχνίδια εμφάνισε σχεδόν ένας στους 6 μαθητές (15,2%), κυρίως τα αγόρια (27,6%).

4.1.5. Στοιχηματισμός

Ένας στους 7 μαθητές Λυκείου στον Ν. Πέλλας (13,8%) έχουν παίξει/στοιχηματίσει χρήματα τουλάχιστον 2 φορές το μήνα, κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν από την έρευνα. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα αγόρια ανέρχεται στο 29,3% έναντι του 3,0% των κοριτσιών. Ποσοστό 6,4% των εφήβων φαίνεται ότι ασχολούνται υπερβολικά με τον τζόγο, κυρίως αγόρια (12,1%).

Οι έφηβοι απαντούν ότι παίζουν/στοιχηματίζουν χρήματα τόσο στο διαδίκτυο όσο και σε φυσικούς χώρους (πρακτορεία ΟΠΑΠ κλπ). Στην πλειονότητά τους στοιχηματίζουν σε παιχνίδια όπως το Λόττο και το Τζόκερ και σε αθλητικούς αγώνες ή αγώνες ζώων. Από την αξιολόγηση των απαντήσεων των εφήβων για πιθανή εξάρτησή τους από το στοιχηματισμό, προκύπτει ότι ένας στους 10 (9,6%) βρίσκεται σε κίνδυνο για προβληματική ενασχόληση ενώ ποσοστό 4,3% έχουν ήδη προβληματική ενασχόληση, με τα αντίστοιχα ποσοστά για τα αγόρια να φτάνουν το 15,5% και 6,9%, αντίστοιχα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Συμπεριφορές που παρουσιάστηκαν στην παρούσα έκθεση, στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικία και έτος έρευνας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Κατανομές συχνοτήτων του ερωτηματολογίου, σύνολο και ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Συμπεριφορές που παρουσιάστηκαν στην παρούσα έκθεση, στο σύνολο και ανά φύλο, ηλικία και έτος έρευνας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Κατανομές συχνοτήτων, στο σύνολο και ανά φύλο και ηλικία

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής
Σωρανού του Εφεσίου 2, 11527 Αθήνα
Τ: +30.210.61.70.014 | Φ: +30.210.65.37.273
URL: www.epipsy.gr